

Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu á Marke sù Tshatshu o'o

Asœeke kœdœe Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu á Marke sù. Marke dœdœe lima ayi avwa nœ Yisu nene, tshe dji lima Ɔtshɔ O'o dœ lɔkɔ á Petro sœ lima kœyisœ soro nœ Yisu Kristu pa ɔshɔ fœ azu á endje dœdœe Ayuda nene.

Ndjaba pa liya ala Buku adœeke œene vwa ayi kœeshe azu Israyele á endje dœe azu nœ œene. Azu Israyele gbe lima adœeke Kristu á Ndjaba pa lima ndœ kœvwa she asœemœ, tshe she œene tshaabrœe azu Roma. Kashe Yisu nana lima mbœerœe tœnœe nene. Tshe she lima kolœe azu á endje fatshalɔsu endje á katœe ekperœe mbœerœe kœdji o'o ama ye. Ba la Bukunœe asœeke, Marke sù œerœe neke á Yisu mbœerœe pa ɔshɔ, kœyisœerœe nœ ye, upu kuzu ye œdœe pe kœeshe nœ ye lœ akuzu. Yisu she aayi kɔba, œe gɔrɔ ekpe ishiri yé œe mbœerœe œerœe á ropa kumu azu. Ataa Yisu kœdœe gbolo nœ Ndjaba gbaa, tshe zaza lima tœe ye mbœerœe tœnœe nene.

Mbetinœe kurutshelœtœe ye atake:

- Kœyisœe o'o ama Ndjaba nœ Yowane, ayi kœeza batisimu (1.1-8)
- Kœegbɔ batisimu nœ Yisu œdœe mara á Satana para awa tœe kœewu lɔsu ye (1.9-13)
- Yisu na kœesœe 6a lœe ogo Galilayi (1.14-9.50)
- Yisu wuta lakpi Galilayi mbœerœe kœena ga lœe Yerusalem (10.1-52)
- Udu olo Yisu pa ɔshɔ: Kœewa ngbanga pa ye œdœe kuzu ye (11.1-15.47)

- Koeshe Yisu loe akuzu (16.1-8)
- Yisu matoe ye foe ayambaroe noe ye (16.9-20)

*Koeyisoeroe noe Yowane ayi koeza batisimu
(Wu 6a toe Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Yow 1.19-28)*

¹ Asoe koedoe Otsho O'o noe Yisu Kristu, Gbolo noe Ndjaba. ² Isaya, anga ayi koegbara o'o su lima o'o ama Ndjaba la mbeti noe ye adoeke:

«Ndjaba pa adoeke:

“Moe vwa ayi akwa noe moe utshu zoe mberoe koeguma ala awa zoe.

³ Uzu bale soe koemindoe upu 6a loe kpagagasho:

'E guma ala awa Gbozu,

'E yoro ala awa ye ndjii.”»

⁴ Eneke ko mberoe lima toe endje doe alnoe á Yowane soe lima 6a loe kpagagasho. Tshe soe lima koeza batisimu foe azu, oe soe koeyisoeroe adoeke: «'E fatshalosu 'e doe oe gbo batisimu yeka á Ndjaba koedjerendoe ekperoe noe 'e ko.» ⁵ Azu tsheloe ogo Yuda doe tshalakpi Yerusaleme á endje soe lima koena ga ndoe ye, endje soe lima koepandoe ekperoe noe endje ngbii toe ala azu ko yeka á Yowane oe za batisimu foe endje 6a la ngu Yordane.

⁶ Yowane veroe lima loeba á endje mberoe doe usu shamo ye uwu tshapa loebanoe toe nguku ye koedoe oko agea. Koziroe ama ye koedoe lima ayila oedoe pe ojoro awateroe. ⁷ Tshe soe lima koegbara o'o foe azu adoeke: «Uzunoe á tshe na manda moe asoe, tshe ropa moe doe gbo gbo ye, moe lili koeka ga utshu doe pe koezu uwu oerada noe ye nene. ⁸ Moe za batisimu foe 'e doe amba ungu; kashe oeshe, tshe za bala batisimu noe Otsho Ishiri foe 'e.»

*Yisu gbɔ batisimu yeka á Satana na kœwu lɔsu ye
(Wu ba tœ Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Dœ ɔlɔ nœ asœmœ, Yisu to ba lœ ogo Galilayi ba lakpi Nazarete, á na yeka á Yowane za batisimu fœ she ba la ungu Yɔrdane. ¹⁰ Kœwuta lima she kolœ langu atake, tshe wu adœke tshalafo kɔrɔ ngbīi yé Ishiri nœ Ndjaba jercœ ga pa ye b̄ata mbepa. ¹¹ Yé tshe dji tshama kœto ba lafo œ pa adœke: «Ɛbœ kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ zœ, yanga zœ sœ tœ mœ waa.»

¹² Trale manda nœ, Ishiri nœ Ndjaba to Yisu na toenœ ga lœ kpagagasho. ¹³ Tshe lo lima lœ kpagagasho olo zazu bisha á Satana na ba zœ kœwu lɔsu ye. Tshe sœ lima kpœtœ œsœnœ dœ akatshagea tshelœ gusu yé á aandjelu lœ lima kœmbœrcœ akwa fœ she.

Yisu e ayambarœ vana

(Wu ba tœ Mat 4.12-17; Luk 3.21-22; 5.1-11)

¹⁴ Ɔlɔnœ á endje za Yowane ga lœ kána, Yisu kwatœ ye ga lœ Galilayi yé œ tetœ kœmindœ Ɔtshɔ O'o ama Ndjaba. ¹⁵ Tshe mi lima ndœ nœ adœke: «Ɔlɔnœ tɔ ye, yé Ogo gbozu nœ Ndjaba ndo ye. Atamœ 'e fatshalɔsu 'e œ yindœ Ɔtshɔ O'o!»

¹⁶ Dœ anga ɔlɔ bale, Yisu sœ lima kœna tœ mangu egerœ ungu adanga Galilayi, tshe wu ayi kœpara ageatshalangu bisha, Shimu œdœ aya nœ dœ Andere á endje sœ kœvwi gbanda nœ endje. ¹⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na manda mœ dœ mœ fa 'e tœ aayi kœpara azu.» ¹⁸ Pe kpœtœ œsœnœ, endje katœ gbanda nœ endje ti œ na manda ye. ¹⁹ Yisu gitœ ye teasho ga utshunœ, œ wu Jake endje dœ ayancœ dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi. Endje sœ ga ati lœ agba á sœ kœdu œsœ

gbanda nœ endje. ²⁰ Yisu e endje, endje katœ aba endje dœ Zebedayi dœ pe ayi akwa nœ endje ti lœ agba, yé œ na manda ye.

Yisu g̃arɔ ekpe ishiri

(Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Luk 4.31-41)

²¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye na lima ga lœ ongbo Kaparnawumu. Dœ lœkɔ sabata, tshe li ga lœ Sinagoga œ tetœ kœyisœ œrœ. ²² Azu á endje sœ lima kœdji she kitœ mara Kœyisœrœ nœ ye, mbœrœ tshe sœsœ lima kœyisœ œrœncœ ɓata aayi kœyisœ awa akwa nene kashe ɓata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu. ²³ Trale anga uzu á tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye sœ ndje lima lœ Sinagoganœ, á tshe yi ama ye lœ rawa adœke: ²⁴ «Yisu uzu Nazarete, ɓœ yindœ kœmbœrœ gadœ tœ 'a? 'Bœ na mbœrœ kœwo 'a? Mœ wusœ zœ dœ ɔtshœncœ, œbœ kœdœ œyerœ uzu á Ndjaba vwa she.» ²⁵ Yisu ra ekpe ishiri sœmœ adœke: «Sœ koko! Gitœ zœ pa uzuncœ asœke!» ²⁶ Pe kpœtœ œsœncœ, ekpe ishiriñœ yaka uzuncœ, œ ve ɔgbɔ rawa œ gitœ ye pa ye. ²⁷ Œ za lima awa fœ azu kœkɔ yé endje tetœ kœyutœ endje adœke: «Asœ kœdœ gadœ? Tshe yisœ tafo œrœ dœ tshagbozu! Tshe pa o'o fœ ekpe ishiri yé ekpe ishiri sœ kœmbœrœtœ ye lindœ nœ.» ²⁸ Pe manda nœ ascœmœ, i'iri Yisu za lima tshalakpi ogo Galilayi djigi.

Yisu she anga azu ndjoro

(Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Dœ lœkœncœ ascœmœ, endje wuta lima lœ Sinagoganœ, œ gu ga sœnda nœ Shimu œdœ Andere awa bale dœ Jake dœ pe Yowane. ³⁰ Kœwuta Yisu atake, azu pa lima fœ she adœke ayimbeya Shimu

lo ga pa kelekpa dœ koƒa biwa. ³¹ Yisu gitœ ye ndo dœ she, œ za kane ye, œ ti she ga lafo, koƒa biwa nœ ye ka ngbewo. Yé yashe sœmœ tetœ kœmbœrœ akwa fœ endje.

³² Dœ adila manda kœli ɔɔ, azu na lima dœ ayi koƒa kɔ dœ pe endje á endje lœ ndje lima dœ ekpe ishiri pa endje fœ Yisu. ³³ Azu tshalakpi ogonœ ngbɔɔ tœ endje kɔ ɔa lœ manda andanœ á Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima toœnœ. ³⁴ Yisu she lima azu ndjoro á endje sœ dœ mara koƒa dœ koƒa, œ gɔrɔ ndje lima ekpe ishiri ndjoro pa azu. Tshe rá lima ekpe ishiri adœke endje ii ama endje bale nene, endje pupu o'o teasho nene kolœ mbœrœ á endje wu lima sœ ye dœ Yisu dœ ɔtshœnœ.

Yisu ɔa lakpi ogo Galilayi

(Wu ɔa tœ Mat 4.23; Luk 8.42-44)

³⁵ Pe dœ amazi utshu nœ kœwuta ɔɔ, Yisu katœ Kaparnawumu ti œ na kœsœ ga tœ osho á sœ ziti ɔa lœ kpagagasho. Ba zœ, tshe tetœ kœ'e tshalafœ. ³⁶ Shimu dœ anga anganœ na kœpara she. ³⁷ Kœgbɔ she kpɔ atake, endje pa fœ she adœke: «Azu kɔkɔ lœ kœpara ɔœ.» ³⁸ Yisu gi o'o fœ endje adœke: «A na ga tœ anga angbi osho, ga lœ ongbo á sœ mashenga dœ œneke adœke mœ yi ndje sœ ɔtshɔ O'o ɔa zœ kane. Mbœrœ mœ na mbœrœ toœnœ.» ³⁹ Yé tshe ro lima djelœ ogo Galilayi djigi; œ yi lima sœ œrœ ɔa lœ Sinagoga nœ endje, œ gɔrɔ ndje lima ekpe ishiri pa azu.

Yisu she uzu koƒa boroma

(Wu ɔa tœ Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Ɔlɔ bale, anga ayi boroma na ga ndœ Yisu, œ gote ga utshu ye, œ ki fœ she adœke: «Ɛdœ 6œ kœyindœ kœshe mœ, 6œ she mœ lœ kobanœ asœke.» ⁴¹ Yisu wu oyo ye, œ yi kane ye, œ goro she á pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ she!» ⁴² Kolœ tœ farapu boroma yiwa yé tshe she. ⁴³ Yisu gi she toro kœgu ga ndœ ye, œ pa fœ she dœ ɔgbɔ adœke: ⁴⁴ «Dji mœ dœ ɔtshɔnœ! Papandœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ 6œ fœ uzu bale nene, kashe gu œ matœ zœ fœ ngangá Ndjaba, œ to tokóró tœ zœ lindœ œneke á Moyize pa lima ndœ nœ mbœrœ kœma fœ azu kɔ adœke 6œ she lœ kɔba ye.» ⁴⁵ Atamœ gbaa, uzu sœmœ gu œ mi tshelœ o'onœ ngele ngele djezœ tɔpanœ kpuru adœke azu kɔkɔ wusœ nœ. Mbœrœ tœnœ ataa, Yisu kpa lili lima kœwuta ngbi ga tœ ala azu ndœ akwa nene. Ataa Yisu gi lima tœ ye kœsœ ga tœ osho á azu ngbangba tœnœ nene gbaa, azu lœ lima kœto tœ osho dœ osho kœna ga ndœ ye.

2

Yisu she uzu á ada ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Manda anga olo, Yisu kwatœ ye ga lœ Kapparnawumu yé azu dji adœke tshe sœ 6a sœnda. ² Azu ngbɔtœ endje ndjoro 6a sœnda tɔ ga lœ talamanda œrrr yaba yaba tɔ 6a shu. Anga ɔngɔɔ osho sœsœpe nene yé á tshe ka yeka á sœ kœyisœ œrœ fœ endje. ³ Anga azu vana za uzu ada ye tshu tshakudu ye œ na dœ she fœ Yisu. ⁴ Kolœ mbœrœ kœngba azu, endje lili kœwuta dœ she 6a tshatshu Yisu nene. Endje ɔ, œ kɔɔ ogoro 6a pa anda kpœtœ osho á Yisu ká tœnœ yeka á yi uzunœ

á ada ye tshu ascœmœ dœ kondja nœ ye kɔ tara tœncœ ndjii ga tshatshu ye. ⁵ Yisu wu kœyindœrcœ nœ endje, œ pa fœ uzuncœ á ada ye tshu adœke: «Gbolo nœ mœ, mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ ye.»

⁶ Anga aayi kœyisœ awa akwanœ á ndje lœ ga ati tœ œscœncœ tetœ kœgbetshelœ endje adœke: ⁷ «Mbœrcœ gadœ á uzuncœ ascœke œ pa mara o'o ata a? Ascœke kœdœ kœgu œsœé Ndjaba nene a? Cœdœ dá li tœ kœdjerœndœ ekperœ a; œ dœdœé Ndjaba kuti ye nene a?» ⁸ Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje kpa, á yu endje adœke: «Mbœrcœ gadœ á 'e gbe o'o tœ lœsu 'e ataa a? ⁹ Kœpa fœ uzu adœke: “Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ ye”, too ndje kœpa adœke: “Aalafo, œ za kondja nœ zœ yé œ na ana”, o'o neketa dá ga a? ¹⁰ Mœ pa o'onœ ascœke mbœrcœ 'e kœwusœ nœ adœke kpœpa œshœ ascœke kɔ, Gbolo nœ uzu dá sœ dœ gbœgbœ mbœrcœ kœdjerœndœ ekperœ». Yé á tshe kœpa fœ uzuncœ á ada ye tshu adœke: ¹¹ «Mœ pa fœ bœ, áalafo œ za kondja nœ zœ yé œ gu ga ndœ zœ!» ¹² Gbikivwĩgbi, ayi kœbancœ aalafo, œ za kondja nœ ye, œ wuta ngarr dœ ala azu kɔkɔ á endje sœ lima tœ œscœncœ. Cœ te egerœ o'o lœma azu kɔ yé uvuru endje kpa lœ nœ. Endje donga Ndjaba, œ pa adœke: «A wuwu ba lima anga neke bale nene!»

Yisu e Levi

(Wu ba tœ Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Yisu fatœ ye kœgu jercœ ngbɔɔ tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro na ga ndœ ye á tshe ka á sœ kœyisœ œrcœ fœ endje. ¹⁴ Kœsœ kœdirœ ataa, Yisu wu anga uzu bale, i'iri ye kœdœ Levi, gbolo nœ Alefe á tshe sœ ga ati ba tœ osho kœyɔ lapo. Yisu

vwi o'o fœ she adœke: «Na manda mœ.» Levi áafo yé œ na manda ye.

¹⁵ Manda nœ, Yisu sœ kœzirœ 6a scœnda nœ Levi. Azu kœko ngendja lapo ndjoro, dœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ sœ lima kœzi œerœncœ dœ she awa bale œdœ pe ayambarœ nœ ye, mbœrœ ili azu á ndje sœ lima kœna manda ye kœdœ kolœ mara azunœ ascœmœ. ¹⁶ Yé aayi kœyisœ awa akwa nœ Afarisayi wu Yisu kœzi œrœ awa bale dœ ayi kœko ngendja lapo dœ pe azu kœmbœrœ ekperœ, á yu ayambarœ nœ ye adœke: «Mbœrœ gadœ á tshe zi œrœ kpœtœ œsœncœ bale dœ azu kœko ngendja lapo œdœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ a?» ¹⁷ Yisu dji ataa, œ gi o'o fœ endje adœke: «Azu neke á tshelœ akœ endje sœ yerœ, endje mbœrœ ogo monganga nene kolœ ayi kœ6a dá gbe ndœ kœna kœwu she. Mœ na kœ'e osho fœ azu á endje sœ ndjii nene, mœ na mbœrœ azu kœmbœrœ ekperœ.»

*Azu yu Yisu tœ upu kœyotshelœma
(Wu 6a tœ Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)*

¹⁸ Dœ anga œlœ bale, ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu dœ pe endje nœ Afarisayi lœ lima kœyotshelœma endje mbœrœ Ndjaba yeka azu na kœyu Yisu adœke: «Mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu dœ endje nœ Afarisayi œ yotshelœma endje mbœrœ Ndjaba yeka á endje nœ zœ vwara má tœ endje kœmbœrœ awa bale a?» ¹⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «œdœ uzu kœto yashe á kœ'e angancœ ndœ angbonœ, endje yotshelœma endje ye a? Bale nene! Bata akœ yashe sœ kpœtœ œsœncœ dœ endje, endje yotshelœma endje

nene. ²⁰ Kashe ləkə á endje kœza akə yashenœ ugu-
rutœ anganœ, ələnœ á endje yotshelœema dœmœ.

²¹ «Uzu zaza tafo lœba œ pi ga pa ongboro lœba
nene. (Edœ tshe kœmbœrœ ataa, tafo ndœma
lœbanœ œ suru tshelœ ongboronœ, yé ogoronœ œ
kpa gerœ kœropa ongboro ogoronœ má utshunœ.

²² Awa bale, uzu susu tafo ipi va va va ga lœ
ongboro anga nene. Ete nene œ kœsœ adœke
ipinœ yuuyu, tshelœ anga œ kpa kiri kiri; á kœde,
ipinœ œ tu kpa ga lœ əshə. Ipi dœ anga kəkə œ ro
ye, a wusœ nœ adœke tafo ipi li dœ tafo anga.»

Yisu kœdœ ayengə ləkə sabata
(*Wu 6a tœ Mat 12.1-8; Luk 6.1-5*)

²³ Dœ anga ləkə sabata bale, Yisu dœ ayambarœ
nœ ye ro tœ lœ kindi ble. Ayambarœ nœ ye yopa
kœsə ogboro kumu ble na tœnœ indiri ala awa.

²⁴ Yé Afarisayi yu she adœke: «Wu œneke kane,
mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ zœ œ mbœrœ œrœ
neke á lili adœke azu mbœrœ dœ olo sabata nene
a?» ²⁵ Yisu gi o'o fœ endje adœke: «'E didi damba

la mbeti dœ ádá œrœ á Davidi mbœrœ lima, dœ
ələnœ á ogo li tœ ye dœ azu nœ ye á endje gugu dœ
kœziœ nene a? ²⁶ Tshe li 6a lœ anda nœ Ndjaba, á
zi rœgo á endje ko fœ Ndjaba dœ ləkə nœ Abiatare
á li kolœnœ adœke egerœ nganga Ndjaba kœzi, á
Davidi zi yeka á kpa to ndje udunœ fœ azu nœ ye.»

²⁷ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Ndjaba mbœrœ
ləkə sabata mbœrœ uzu, tshe mbœmbœrœ uzu
mbœrœ ləkə sabata nene. ²⁸ 'E wu ádánœ á sœ
adœke Gbolo nœ uzu kœdœ ayengə ləkə sabata.»

3

Yisu she uzu á kane ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ɔɔ bale, Yisu kpa li ga lœ Sinagoga, œ gbɔ anga uzu á kane ye tshu. ² Azu á ndje lœ lima tœ œsœncœ, mesho lima lœ ala endje kœwu too Yisu œ she uzuncœ ascœmœ dœ lɔkɔ sabata, yeka á œne kœgbɔ awa kœtɔ meza pa ye. ³ Yé Yisu pa fœ uzuncœ á kane ye tshu adœke: «Aalafo, œ na œ ka kpœguruncœ.» ⁴ Tshe yu azuncœ adœke: «Lɔkɔ sabata yindœ nœ adœke azu mbœrcœ ɔtshœrcœ too ekperœ? Lɔkɔ sabata yindœ kœshe uzu too kœkatœ ye adœke tshe tshu?» Endje ngbɔ kɔkɔ œ lœ ko ko ko. ⁵ Yisu shokɔ endje vwirrr, tshelœ ye voro tœ endje kɔ kɔ kɔ. Tshe sœ lima dœ adja oyo tœ lœsu ye tœ kœwu œgbɔ lœsu nœ endje, yé œ pa fœ ayi kobœncœ adœke: «Yɔrɔ tshelœ kane zœ!» Tshe yɔrɔ tshelœncœ yé tœ farapu, kane ye gumatœ ye ngbewo. ⁶ Afarisayi wuta kɔ lœ anda ngbɔtœ, œ ngbɔtœ endje pe kpœtœmœ dœ azu nœ Erode kœvwarandœ o'o tœ kœpara awa ndœ kœwo she dœ Yisu.

Azu ndjoro na ga ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 4.25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye áalafo œ gitœ endje kœna ga tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro lœ ogo Galilayi na manda ye. Anga endje to lœ ogo Yuda, ⁸ dœ Yerusaleme, 6a lœ ogo Idume, œdœ ogonœ á sœ 6a atshi Yɔrdane, dœ ogonœ á sœ mashenga dœ tshalakpɛ Tire dœ Sidona. Azu na lima ndjoro ga ndœ Yisu mbœrcœ endje dji lima o'o tœ upu œneke kɔ á tshe sœ lima kœmbœrcœ tœncœ. ⁹ Yé Yisu

pa fœ ayambarœ nœ ye adœke endje gumasœ aya agba bale ndœ ana mbœrœ adœke azu kœpoporo œne nene. ¹⁰ Gbambanœ nene, tshe she lima azu tãpanœ kpuru yeka á endjeneke á endje lœpe dœ koba sœ kœgbugburutshelœtœ endje adœke œne goro she yeka á kœshe. ¹¹ Œdœ ndje endjeneke á ndje sœ lima dœ ekpe ishiri, endje kœwu she, endje sœ lima kœyo ga tœ koda ye dœ kœve rawa adœke: «Œbœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.» ¹² Yisu rá endje adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

*Yisu ke aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha
(Wu 6a tœ Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)*

¹³ Manda nœ Yisu ɔ ga pa kaga, œ e azu neke á tshe yindœ endje kœna ga ndœ ye. ¹⁴ Tshe ke endje ndjokpa dœ bisha yé œ fa endje tœ «ayi avwa» nœ ye. Tshe ke endje kœsœ awa bale dœ she, tœ kœvwa endje ndœ kœyisœ œrœ, ¹⁵ œdœ ndje pe kœza gbɔgbɔ kœgɔɔ dœ ekpe ishiri pa azu fœ endje. ¹⁶ I'iri aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha kœdœ: Shimu (á Yisu za anga i'iri ye ga panœ adœke Petro), ¹⁷ Jake œdœ ayancœ dœ Yowane (endje bisha kœdœ agbolo nœ Zebedayi, Yisu tá i'iri endje adœke Boaneregese, ádánœ adœke, agbolo nœ kœsɔ yavuru), ¹⁸ dœ Andere, Filipino, Bartelemi, Matie, Toma, Jake tshencœ Alefe, Tade, Shimu uzu Kanana, ¹⁹ dœ Yudasi Isikariote, œshe dá ka lima Yisu.

*Yisu œdœ Belezebula
(Wu 6a tœ Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Yisu gu ga scœnda yé azu ndjoro kpa ngbœtœ endje dji she. Mbœrœ tœncœ ataa, tshe gbɔgbɔ awa kœzirœ teasho œdœ ndje ayambarœ nœ ye nene.

²¹ Aayanœ dji ataa œ ngbɔtœ endje, œ na manda ye ndœ koeto she mbœrœ endje gbe adœke: «Kumu ye djingili ye.»

²² Aayi kœyisœ awa akwa á endje to ɓa lœ Yerusaleme pa fœ endje adœke: «Belezebula gbozu nœ ekpe ishiri sœ pa ye. Œshe dá za gbɔgbɔ fœ she tœ kœgɔrɔ dœ ekpe ishiri pa azu asœmœ.»

²³ Yisu e endje, œ pa fœ endje lœ gbaguru adœke: «Kotoo á Satana œ gɔrɔ undu ye dœ tœ ye a?

²⁴ Œ kœsœ adœke azu lœ ogo bale kœndjɔtshelœtœ endje, ogonœ œ kpa dœ ogo nene. ²⁵ Œdœ azu lœ mazungu kœsœ dœ o'o lœ oporo tœ endje, mazungunœ œ sœpe nene. ²⁶ Œ kœsœ adœke Satana sœ kœnga koshe dœ azu nœ ye too œ kœsœ ndje adœke azu nœ ye kurutshelœtœ endje, gbɔgbɔ ye œ ka, yé œndœ ye œ di nene.

²⁷ «Uzu á tshe kœyindœ kœli kœzi angba œrœ nœ ayi gbɔgbɔ, œ li adœke tshe i she vwagbagba ga toœnœ dœ uwu yeka á kœko œrœ nœ ye. ²⁸ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ azu kɔkɔ dœ pe o'o ama endje á ndje pa. ²⁹ Kashe uzu neke á tshe kœpa ekpe o'o goro œsœ ɔtshɔ Ishiri, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye teasho nene mbœrœ tshe mbœrœ ekperœ.»

³⁰ Yisu mi lima ndœ nœ fœ endje ataa, mbœrœ endje pa lima adœke: «Ekpe ishiri sœ pa ye.»

Ayi Yisu dœ aaya nœ

(Wu ɓa tœ Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Dœ anga ɔlɔ bale, ayi Yisu dœ pe aayanœ na, œ sœpe ɓa shu œ vwa uzu kœ'e she fœ endje. ³² Azu ndjoro á ndje lœ ati kœdji she pa fœ she adœke: «Oro osho kane! Ayi zœ dœ aaya zœ sœ kœpara ɓœ

6a shu.» ³³ Yisu gi fœ endje adœke: «Ɛde kœdœ ayi mœ a? Ɛde kœdœ aya mœ a?» ³⁴ Tshe shokɔ endje á ndje lœ ga ati kœdji she karr; œ pa fœ endje adœke: «'E wu ayi mœ œdœ aaya mœ; endje dá lœ ati asœke. ³⁵ Uzu neke á tshe mbœerœ œeneke kɔ á Ndjaba yindœ nœ, uzunœ kœdœ aya mœ, yingɔ mœ œdœ ndje pe ayi mœ.»

4

Ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ (Wu 6a tœ Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yisu kpa kwatœ ye ndœ kœyisœ œerœ 6a tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro ngbɔtœ endje tœ kœdji she. Mbœerœ tœnœ ataa, tshe na œ ɔ ga lœ agba á sœ ga ati yeka azu ka yaba yaba ga tœ ɔshɔ tœ makaga ungunœ á lœ tœ kœdji she. ² Tshe yi lima sœ œerœ ndjoro fœ endje lœ ndœma toro. Lœ kœyisœerœ nœ ye, tshe pa adœke: ³ «E dji mœ dœ ɔshɔnœ! Anga uzu bale na lima ndœ kœlu ngwarœ ga lœ kindi nœ ye. ⁴ Bata á tshe sœ kœlu ngwarœ natoœnœ, anga indjinœ yo ga indiri ama awa, ayanu wu œ de. ⁵ Anga indjinœ yo ga lœ oporo badja. Ɛ ko gbaa, kashe œ to-toro kœgerœ tœnœ mbœerœ adœke ɔshɔ mimi tœ oshonœ nene. ⁶ Bata ɔb tɔ vwege vwege, œ ɔrɔ mbœerœ awa adœke eshenœ li ɔshɔ gugu nene. ⁷ Anga indjinœ yo ga lœ ishi. Ishinœ gerœ œ ropa ɔtshɔ ngwarœnœ yé awa adœke œ le gugu nene. ⁸ Anganœ yo ga lœ ɔtshɔ ɔshɔ. Ɛ ko, œ gerœ dœ ɔtshɔnœ. Ɛ zu tshelœtœ endje, œ le zazu bale dœ ndjokpa (30), anganœ le zazu votɔ (60), anganœ

kama bale (100).» ⁹ Yisu pa fœ endje adœeke: «Uzu á tshe kœsœ dœ utu kœdji dœ o'o, kaka tshe dji.»

Mbœerœ gade á Yisu œ yisœ œerœ læ ndœema toro a?

(Wu 6a tœ Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ɔlœnce á Yisu gi lima tœ ye tœ azu á sœ kuti ye, endje á ndje sœ lima kœna manda ye dœ pe ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha gitœ endje ga indiri ye tœ kœyu she tœ ádá ndœema toronœ á tshe pa má ascœmœ. ¹¹ Yé tshe gi o'o fœ endje adœeke: «Mbœerœ e'e, Ndjaba yisœ ádá o'o Ogo gbozu nœ ye á zatœ endje yiwa tœnce fœ 'e yé, kashe anga azu á ndje læ 6a shu, endje dji o'o kœ kolœ 6ata ndœema toro gbambance,

¹² mbœerœ adœeke endje li kœetondœ œerœ dœ Ɔtshœnce kashe endje wu nene, yé endje li kœdji o'o dœ Ɔtshœnce kashe endje za tshelœ katanœ kporo nene, ete nene endje fa má tshalœsu endje yé Ndjaba œ yindœ kœdjercœndœ ekperœ nœ endje.»

Yisu pandœ ádá ndœema toro nœ ayi kœlu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Manda nœ, tshe kpa kœyu endje adœeke: «E djidji tshelœ kata ndœema toronœ ascœke nene a? Atamœ 'e wu má sœ ádá anga uduncœ koto o?

¹⁴ Ayi kœlu ngwarœ nœ ascœmœ kœdœ ayi kœyisœ O'o ama Ndjaba fœ azu. ¹⁵ Anga azu læ 6ata ama awa. O'o ama Ndjaba na ga ndœ endje 6ata indji ngwarœ á yo ga tœ ala awa. Endje kœdji O'o ama Ndjaba, Satana na œ kakara tœ lœsu endje. ¹⁶ Anga

azu lœ ndje ɓata indji ngwarœ œeneke á yo ga lœ djeere badja. Ɔɓ á endje kœdji O'o ama Ndjaba, endje yindœ nœ katsha dœ yanga,¹⁷ kashe œendœ kœyindœrœ nœ endje œ di nene mbœrœ eshe endje lili ɔshɔ nene. Endje lili kœla banga mbœrœ O'o ama Ndjaba nene œdœ o'o kœna ga ndœ endje yeka á endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ nœ endje nene.¹⁸ Anga azu lœ ɓata indji ngwarœ œeneke á yo ga lœ ishi. Endje dji O'o ama Ndjaba dœ ɔtshɔnœ,¹⁹ kashe oyo tshapashɔnœ asœke, yanga kœgbɔrœ á sœ kœfara azu, dœ pe tshelœ áká gbetshelœ kɔkɔ á zuzu tœ lɔsu endje. Tœnœ kɔ dá ndi tshelœ O'o ama Ndjaba. Mbœrœ tœnœ ataa, awa adœke endje mbœrœ ɔtshɔrœ gugu nene.²⁰ Anganœ yo ga lœ ɔtshɔ ɔshɔ. Ɔtshɔ ɔshɔnœ kœdœ azu neke á ndje dji O'o ama Ndjaba á gbɔndœ nœ ga tœ lɔsu endje, á matœ endje dœ ɔtshɔ akwa manda kœdji o'onœ. Endje kœdœ ngwarœ neke á gerœ berea berea, œ le zazu bale dœ ndjokpa (30), anganœ zazu votɔ (60), yé anganœ ndje kama bale (100).»

*O'o tœ upu nœ miinda
(Wu ɓa tœ Luk 8.16-18)*

²¹ Yisu pa fœ endje adœke: «Uzu kœeta owo ga tœ miinda, tshe za ga tshakudu lɔsú too ɓa tshakudu kelekpa a? Endje za miinda ɓa pa gbarœ kœza miinda ga pancœ, œ sœsœ atamœ nene a? ²² Koloœnœ ataa, o'o á zatœ endje yiwa tœnœ, œ matœ endje ngbii dœ eshenœ kɔkɔ. ²³ Uzu á tshe kœsœ dœ utu nœ kœdji dœ o'o, kaka tshe dji!» ²⁴ Yisu kpa mindœ nœ fœ endje adœke: «'E gbe dœ o'onœ á 'e dji asœke. Kolœ awa bale ɓata á 'e sœ kœzatœ 'e fœ azu, awa bale Ndjaba œ to ɔtshɔrœ fœ 'e

tɔpɔnɔɔ kpɔlirɔ. ²⁵ Gbambanɔɔ nene, ɔshe á tshe kɔesɔɔ dɔe ɔerɔɔ ndjoro, endje za anganɔɔ ga pa nɔe; tsheneke á tshe kɔegugu dɔe ɔerɔɔ nene, endje ko ɔeneke teasho á sɔepe tshakane ye.»

O'o mbɔerɔɔ ngwarɔɔ á gerɔɔ kuti ye

²⁶ Yisu kpa pa adɔeke: «Ogo gbozu nɔe Ndjaba sɔe ɓata uzu lu ngwarɔɔ ga lɔe ɔshɔ. ²⁷ Uzu á tshe lu ngwarɔɔ lo olo dɔe butshɔ ɔe na ana dɔe ɔɓ. ɔɓ kɔewuta ngwarɔɔ dɔe pe kɔegerɔɔ tɔenɔe, ayi kɔelu ngwarɔenɔe wuwusɔe nɔe bale nene. ²⁸ ɔshɔ mbɔerɔɔ kotoo á ngwarɔɔ ɔe gere a? Utshunɔe kɔ, ungbu ngwarɔenɔe ɔe wuta yekane á manda nɔe elenɔe ɔe u. Tɔe votɔnɔe á kakonɔe ɔe vuru lɔe kumunɔe yeka á tetɔe kɔegerɔɔ tɔenɔe. ²⁹ ɔɓ á elenɔe kɔegbɔ yeka á azu ɔe na kɔewa tɔenɔe, kɔevere too kɔekɔ tɔenɔe mbɔerɔɔ olonɔe li ye.»

O'o mbɔerɔɔ ele mutarde

(Wu ɓa tɔe Mat 13.31-32; Luk 13.18-19)

³⁰ Yisu kpa yu osho adɔeke: «Ogo gbozu nɔe Ndjaba sɔe koto o? Ndɔema toro gade dá li dɔe tɔenɔe adɔeke a kɔedji a? ³¹ Ogo gbozu nɔe Ndjaba sɔe ɓata ele mutarde. Ɖe kɔedɔe kɔelu tɔenɔe, elenɔe sɔe teasho ga tshakudu leyɔ kɔ pa ɔshɔ. ³² Manda kɔelu tɔenɔe ɔe kɔeko, ɔe zutshelɔetɔe ye. Ɖe gerɔɔ tɔe ingirinɔe kɔeropa kako dɔngɔ para kɔkɔ lɔe kindi. Ganeanɔe ɔe gboro tɔe ɔtshɔnɔe kɔeli adɔeke ayanu mbɔerɔɔ koma endje ga tshakudunɔe.»

³³ Yisu yisɔe ɔerɔɔ fɔe azu lɔe ndɔema toro ndjoro ɓata ɔeneke mbɔerɔɔ adɔeke endje kɔedji ádá o'onɔe á ɔene sɔe tɔe kɔepa fɔe endje. ³⁴ Tshe sɔe lima kpalakpala kɔepa o'o ko dɔe ndɔema toro kashe

endje kœsœe koloœe dœ ayambarœe nœ ye yeka á tshe gbara ala o'onœe ngbiï fœe endje.

Yisu rá yugu

(Wu 6a tœ Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Kolœe dœ ðlœnœe ascœmœe, dœ œgbœ kidala, Yisu pa fœe ayambarœe nœ ye adœeke œene zu ga atshi egerœe ungu adanga. ³⁶ Ataa endje ka lima tœe azu ti, œe za Yisu dœe agba neke á tshe sœe lima lœœe yé anga angbi agba lœe lima indiri nœe. ³⁷ Bata á endje sœe lima kœezu ungu, ndavuru yugu za gu tœœe kpikpikpi. Loko na, yakpa ungu tu yé œe ð dœe agba tshé tshé tshé, agba yindœe kœenduru tœœe. ³⁸ Yisu sœe 6a tœe budu agba, œe za kumu ye ga pa tikumu, œe lo ye. Ayambarœe nœe ye jo she œe pa fœe she adœeke: «Ayi kœeyisœœe, á tshu ke a! Bœe gbe kotoo dœe œœe á mbœœe dœe kumu azœe ascœeke a?»

³⁹ Yisu jo lœe olo, œe gbagbara yugu, œe pa fœe ungu adœeke: «Tuturu nene! Sœe koko!» Tshelœe yugu wa ngbewo yé osho yi tá. ⁴⁰ Yisu yu ayambarœe nœe ye adœeke: «Mbœœe gade awa sœe tœe 'e ata a? 'E gugu dœe kœeyindœœe nene a?»

⁴¹ Uvuru endje i lima gara yeka endje sœe lima kœevwi o'o ugurutœe endje adœeke: «Tsheneke kœedœe de yeka á ungu dœe pe yugu kœe œe dji she atake a?»

5

Yisu she uzu á ekpe ishiri sœe pa ye

(Wu 6a tœ Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Yisu dœe ayambarœe nœe ye zu ga tshi Galilayi 6a tœe ogo nœe Ageresaye. ² Kœejerœe kolœe ga ati lœe agba atake, anga yakoshe á tshe sœe dœe ekpe ishiri pa ye to 6a pa udu akuzu, œe na para tshatshu ye.

³ Tshe sœ lima kœsœ sheko 6a pa udu akuzu yé uzu bale pa ashɔ á tshe li tœ kœi she ga toenœ gugu nene. (Edœ ndje dœ djingiri gbaa, œ mbœrœ œrœ bale tœ ye nene. ⁴ Mbœrœ kpala kpala endje i lima ada ye dœ uwu aza, œ i kane ye dœ djingiri, kashe tshe sœ kœsœtshelœ nœ kɔ. Ayi gbɔgbɔ á tshe li tœ kœza she para adœke tshe kœmɔ too gugu bale nene. ⁵ Butshɔ dœ ɔlɔ kɔ, tshe sœ lima kœsœ waa 6a pa udu akuzu œdœ pe 6a pa kaga kœta rawa œdœ kœgbi kotœ ye dœ badja.

⁶ Bata á tshe wu Yisu lœ ingirinœ, tshe kpa dœ ɔrɔ œ gote ga utshu ye. ⁷ (E ve rawa dœ ɔgbɔ adœke: «Yisu Gbolo nœ Ndjaba 6a lafo, 6œ yindœ kœmbœrœ gadœ tœ mœ a? Mœ ki fœ 6œ dœ i'iri Ndjaba adœke 6œ gágága kumu mœ nene!» ⁸ Tshe ki lima ataa mbœrœ Yisu pa lima fœ she adœke: «Ekpe ishiri, wuta lœ uzunœ asœkel!»

⁹ Yé Yisu yu she adœke: «i'iri zœ kœdœ dé?» Tshe gi fœ she adœke: «i'iri mœ kœdœ Kœngba, gbambanœ nene 'a sœ azu ndjoro.» ¹⁰ Tshe ki dœ ɔgbɔ, œ pa fœ Yisu adœke tshe vwavwa œne ga lœ angbi ogo nene.

¹¹ Egerœ ukpulu akɔso lœ lima kœzirœ tœ ada kaga. ¹² Atamœ ekpe ishirinœ ki fœ Yisu adœke: «Vwa 'a dœ 'a na œ li ga lœ akɔso.» ¹³ Yisu za awa fœ endje yé endje wuta lœ uzunœ, œ kpa œ li ga lœ ukpulu akɔso. Endje lœ lima kutu bisha (2.000) á to 6a pa kaga yeka á tara uru uru gu ga la ngu, á nduru kɔkɔ.

¹⁴ Aayi kœgbɔndœ akɔsonœ kpagu lima dœ ɔrɔ ndœ kœpandœ œsœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ azu lœ kindi wuta toenœ kpaa ga lakpi, yé azu ndjoro na lima ndœ kœwu œrœnœ á wuta asœmœ.

¹⁵ Endje na ndoo dœ Yisu á wu yakoshenœ á tshe sœ lima dœ aekpe ishiri ndjoro pa ye ascœmœ. Tshe sœ kpakparakpa dœ budu ye ga ati, œ verœ lœba ga tœ ye á sœ ko ko ko. Awa za azu kœ.

¹⁶ Azu á ndje wu lima œrœ á mbœrœ fœ uzunœ á ekpe ishirinœ sœ lima pa ye œdœ pe tœ upu nœ akasonœ ascœmœ, mindœ œscœncœ fœ anga endje.

¹⁷ Endje ki ga tœ Yisu adœke tshe gitœ ye lœ ogo nœ œne ye.

¹⁸ Kœgu Yisu ndœ kœœ ga lœ agba, uzu ekpe ishiri sœmœ ki ga tœ ye adœke œdœ tshe kœyindœ nœ œne gu dœ she awa bale.

¹⁹ Kashe Yisu yiyindœ nœ nene á pa fœ she adœke: «Gu ga ndœ ayo zœ, œ pandœ œneke á Gbozu Ndjaba wu oyo zœ á mbœrœ fœ 6œ.» ²⁰ Yakoshenœ gu lima œ tetœ kœmindœ œneke kœ á Yisu mbœrœ fœ she tara tœncœ ngbœlœ lœ ogo á i'irinœ kœdœ Tshalakpi Ndjokpa. Œ fa o'o gooo na tœncœ lœ ama azu kœ yi kumu anda yi budu nœ.

Yisu shé yawuru nœ Jaeruse dœ pe yashe koba indji

(Wu 6a tœ Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Yisu kpa zu ungu dœ agba. Kœwuta she 6a atshinœ ataa, azu ngbœtœ endje ndjoro dji she 6a tœ makaga ungunœ. ²² Anga gbozu tshapa Sinagoga á i'iri ye kœdœ Jaeruse na, œ wu Yisu, œ gote ga utshu ye, ²³ á ki ga tœ ye adœke: «Yawuru nœ mœ ndo dœ kuzu. Wu oyo mœ dœ œ to kane zœ ga pa ye, tshe she œ sœ dœ soro.» ²⁴ Yisu yindœ nœ, œ gu tœ awa bale dœ she. Azu ndjoro te manda ye œ sœ kœgoro she na tœncœ.

²⁵ Anga yashe bale dœ koŋa indji sœ ndje lima ugurutoe azunce. Tshe lo lima dœ koŋa indjinœ ungu ndjokpa dœ bisha, ²⁶ tshe wu oyo kœkœrœ tœ awa azu kœshe she yé œ ndi ngendja nœ ye kœkœ gbambancœ. Koŋancœ kpa oma dœ œgbœncœ, ga pa nœ dœmœ tshelœ akœ ye kakara nene. ²⁷ Tshe dji ndœ œsœ Yisu, œ na ga lœ oporo tœ azu. Œ gba dœ œgœ ye œerrr á goro lœba nœ ye. ²⁸ Mbœrœ tshe gbe lima adœke: «Œdœ mœ kœgoro kolœ lœba nœ ye, koŋa nœ mœ œ ka.» ²⁹ Petœ œsœncœ koŋa indji nœ ye voro kpa yé tshe wusœ nœ adœke œne she ye.

³⁰ Trale Yisu wu lima adœke anga gbœgbœ wuta lœ œne. Á fatœ ye karr œ yu osho adœke: «Œdœ dá turutoe lœba mœ a?» ³¹ Ayambarœ nœ ye gi o'o fœ she adœke: «Bœ wuwu azu ndjoro á ndje sœ kœero dara bœ asœke nene yeka á yu 'a adœke œdœ dá turutoe lœba nœ zœ a?» ³² Ataa gbaa, Yisu para osho djitœ ye tshakpata kœwu uzu á tshe mbœrœ œrœ asœmœ.

³³ Yashe koŋancœ de gbara gbara gbara dœ awa mbœrœ á tshe wusœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ she. Tshe na œ te ga utshu Yisu œ pandœ adja o'o kœ fœ she. ³⁴ Yisu pa fœ she adœke: «Gbolo nœ mœ, kœyindœrœ nœ zœ she bœ ye; gu dœ œtshœncœ. Koŋa nœ zœ ka ye.»

³⁵ Damba o'o sœpe lœma Yisu, azu to ŋa sœnda nœ gbozu Jaeruse, œ pa fœ she adœke: «Gbolo yawuru nœ zœ tshu ye. Ádá kœndanga ayi kœyisœrœ kœdœ gadœ?» ³⁶ Kashe Yisu gbegbe dœ o'onœ asœmœ nene, œ pa fœ Jaeruse adœke: «Awa zaza bœ nene, sœ kolœ dœ kœyindœrœ.» ³⁷ Tshe pakata udu azu kœ kœna dœ she, œ za awa kolœ

fœ Petro, dœ Jake œdœ pe ayancœ dœ Yowane. ³⁸ Kœwuta endje ƒa scœnda nœ Jaeruse, Yisu wu igbi, œ dji tshama azu ndjoro kœki dœ rawa dœ œgbœncœ. ³⁹ Tshe li ga scœndancœ, œ yu endje adœke: «Ádá iki dœ rawa nœ 'e kœdœ gafe? Gboloncœ tshutshu nene, tshe scœ tœ olo.»

⁴⁰ Endje tetœ kœmœ she. Tshe gœrœ endje kœ ga ushu, œ scœpe kolœ dœ aba gbolo, dœ ayincœ œdœ pe dœ ayambarœ nœ ye votœ. Endje li ƒa tœ osho á oko gboloncœ scœ tœncœ. ⁴¹ Tshe to kane ye ga pa gboloncœ, œ e she adœke: «Talita kumi!» (Ádancœ adœke: «Yawuru, mœ pa fœ ƒœ adœke ƒœ áalafol!») ⁴² Trale gbolo áafœ œ tetœ ana (gbolo nœ ungu ndjokpa dœ bisha). Azu wu atamœ, œ te o'o gooo lœ ama endje natœncœ djezœ. ⁴³ Kashe Yisu kœ endje dœ œgbœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene. Tshe pa fœ endje adœke endje para kœzirœ fœ she.

6

Yisu ƒa lœ Nazarete

(Wu ƒa tœ Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Yisu katœ oshoncœ ascœmœ ti œ gu ga lakpi á tshe gerœ lœncœ yé ayambarœ nœ ye na manda ye. ² Dœ lœkœ sabata, tshe tetœ kœyisœ œrcœ ƒa lœ Sinagoga. Œ za awa fœ azu ndjoro á ndje scœ kœdji she, yé endje yu osho adœke: «Ascœke kpa to kpœta a? Tshe kpa gbœ kœwuscœrcœ œneke ƒa ndœ dœ? Tshe gbœ awa afá neke ƒata ma a? ³ Œ doédœ she kœdœ ayi kœguma maƒaya nene a, gbolo nœ Mareya, aya Jake, dœ Joze, dœ Shimu œdœ ndje Yuda nene a? Ayingœncœ lœlœ kpœ ndœ

azœ kpœeke nene a?» Mboerœe tœnœe ataa, endje vvara lima tœ endje tœ kœsœe dœe kœeyindœerœe ga ndœe ye. ⁴ Yeka á Yisu gi o'o fœe endje adœeke: «Endje lisœe ayi kœegbara o'o tœe osho kœ. Kolœe ba scœnda nœe ye, ugurutœe ayancœe dœe ayingœnœe, lœe mara ye dá endje lilisœe ye nene.» ⁵ Yisu lili lima kœembœerœe afá lœe Nazarete nene. Kolœe gbadjagara anga azu á ndje sœe dœe kœba dá tshe to kane ye ga pa endje á endje she kœ lœe kœba nœe endje. ⁶ Yé œgbœe lœsu nœe endje za lima awa fœe Yisu waa.

*Yisu vwa ayambarœe nœe ye ndjokpa dœe bisha
(Wu ba tœe Mat 9.35; 10.1-15; Luk 9.1-6)*

Manda nœe, Yisu na kœeyisœerœe djelœe ogo kœe á lœe dje indiri tœe endje. ⁷ Tshe e ayambarœe nœe ye ndjokpa dœe bisha, œe tetœe kœevwa endje bisha dœe bisha, œe za gbœgbœe kœeropa ekpe ishiri fœe endje. ⁸ Œe za o'o fœe endje adœeke: «'E zaza œerœe potœe 'e lœe anancœe nene, 'e za kolœe tshœngbœe bale. Œedœe rœego, œedœe ngbade too ngendja, 'e zaza œerœe bale ga lœe uwu tœe 'e nene. ⁹ 'E verœe œerada nœe 'e ga tœe ada 'e kashe 'e koko lœeba bisha nene.»

¹⁰ Tshe kpa pa fœe endje adœeke: «Œe kœesœe adœeke 'e wuta ba lakpi ogo bale, 'e lo kolœe lœe anda á ndje yisœe nœe fœe 'e œerrr ga tœe œlœe á 'e katœe tshakpœetœemœe ti. ¹¹ Á œe kœesœe ndje adœeke anga azu tshalakpi bale kœevwaratœe endje tœe kœeza osho kœesœe fœe 'e too tœe kœedji o'o ama 'e; 'e katœe tshalakpinœe ti. Tœe kœema fœe endje adœeke endje mboerœe ekperœe, 'e gœrœe trusha tshada 'e ti kpœetœemœe.»

¹² Ayambarœe nœe ye na kœeyisœerœe fœe azu adœeke: «'E fatshalœsu 'e.» ¹³ Endje gœrœe lima ekpe ishiri

ndjoro pa azu, yé œ tá kada ga tœ aayi kôba ndjoro á she endje.

Kuzu Yowane ayi kœza batisimu

(Wu 6a tœ Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Dœ lɔndɔnœ ascœmœ, gbozugo Erode dji o'o dœ i'iri Yisu mbœrœe i'iri ye za osho kɔ. Endje gbe lima tœ ye adœke: «Yowane ayi kœza batisimu dá wuta lœ akuzu, ádánœ á tshe sœ dœ gbɔgbɔ tœ kœfa œrœ dœmœ.» ¹⁵ Anga endje adœke: «Eliya dœmœ.»

Yé ili udu endje pa œnœ endje adœke: «Tshe kœdœ ayi kœgbara o'o ama Ndjaba бата ong-boro anga endje á ndje gbara lima utshunœ.»

¹⁶ Erode dji o'onœ ataa œ pa ngbewo adœke: «Adja Yowane ayi kœza batisimu á mœ wa lima igi ye dá wuta lœ akuzu ascœmœ.»

¹⁷ Erode vwa lima aturugu nœ ye adœke endje za she œ i she dœ djingiri, yé œ vwi she ga lœ kánga mbœrœe upu nœ Erodiade, awo ayancœ dœ Filipino á tshe to lima she. ¹⁸ Gbambancœ nene, Yowane pa lima fœ Erode adœke: «œ lili dœ 6œ adœke 6œ ka ga tœ awo aya zœ nene.»

¹⁹ Mbœrœe o'onœ ascœke, Erodiade za lima ókó Yowane ga lœ ye, œ yi lima ndœ kœwo she kashe awa gugu damba lima tœ ye nene. ²⁰ Gbambancœ nene, Erode sœ lima kœlisœ Yowane mbœrœe tshe wu lima sœncœ adœke tshe kœdœ uzu á tshe sœ nd-jii œdœ yerœ, yé tshe sœ lima kœgbɔndœ ye.

Dœ lɔndɔ á Erode kœsœ lima kœdji Yowane, tshe wuwu lima sœ œrœ kœmbœrœe tœncœ nene. Ataa atamœ ndje gbaa, tshe sœ lima dœ ogo kœdji she.

²¹ Andaa anga olo bale, awa kɔrɔ fœ Erodiade dœ lɔkɔ angbo kœzu Erode. Erode e angbo kœgbe dœ olo kœzu she. Tshe e agbozu kumu akwa nœ

ye dœ pe endje nœ tshapa aturugu œdœ ndje pe agbozu tshapa ogo Galilayi á kœkurutshelœ yanga nœ ye dœ endje. ²² Yawuru nœ Erodiade li 6a scœnda, œ vitœ ye yé œ ga tœ Erode dœ azu á tshe e endje ndœ angbonœ tɔpanœ kpuru. Á gbozugo Erode pa fœ yawuru sœmœ adœke: «Yɔndœ œrœ kɔ á 6œ yindœ nœ, dœ mœ za fœ 6œ.» ²³ Erode wa igi ye dœ ɔshɔ adœke: «Ærœ neke kɔ á 6œ e osho ndœ nœ, mœ ko fœ 6œ. Ædœ 6œ kœgbe ndje dœ tshakala ogo á mœ sœ pa nœ, mœ wa fœ 6œ.»

²⁴ Yawuru wuta œ yu ayinœ adœke: «Ærœ gadœ dá mœ kœ'e osho ndœ nœ a?» Ayinœ gi fœ she adœke: «E osho ndœ kumu Yowane, ayi kœza batisimu.» ²⁵ Yawuru gbɔgbɔtœ ye wuta tœnœ ga tshatshu gbozugo Erode, œ pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ za kumu Yowane, ayi kœza batisimu ga lœ kalango ngɔngɔ asœke fœ mœ.» ²⁶ Æ za lima oyo tœ lɔsu Erode tœ kœdji ata. Yé awa kœfa o'o gugu lima nene mbœrœ á tshe wa lima igi ye utshu azu kɔ á tshe e lima endje ndœ angbo nœ ye. ²⁷ Pe kpœtœmœ, tshe vwa anga turugu adœke tshe na œ gu dœ kumu Yowane fœ œne. Turugunœ na 6a lœ kánga, œ wa igi Yowane, ²⁸ œ za kumu ye ga lœ kalango, œ gu dœ tœnœ fœ yawurunœ á tshe za fœ ayinœ. ²⁹ Ayambarœ nœ Yowane dji o'onœ atamœ, œ na œ za oko ye á shi 6a lœ udu.

Yisu to rœgo fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yow 6.1-14)

³⁰ Aayi avwanœ fatœ endje gu ga ndœ Yisu, œ pandœ œneke kɔ á ndje mbœrœ lœ ana kœeyisœrœ

nœ endje kɔ fœ she. ³¹ Yisu pa fœ endje adœke: «'E nɔtœ 'e ngerrr ga mabunœ œ yatœ 'e teasho kane.» Mbœrœ azu lœ lima kœdaratœ endje tɔpanœ kpuru, anga ndje kœna anga ndje kœgu á awa adœke Yisu dœ ayambarœ nœ ye yi anga œrœ hiaru ga lœ ama endje gugu nene. ³² Endje ɔ ga lœ agba, œ gitœ endje ga tœ osho á azu gugu lima tœnœ nene.

³³ Azu ndjoro wu endje kœna tœnœ atamœ, œ vwanga endje dœ ada endje yé á wuta ɓa tœ oshonœ á endje sœ kœna ga tœnœ. ³⁴ Kœjerœ Yisu lœ agba atake, tshe wu azu ndjoro, œ za oyo fœ she tœ lɔsu ye mbœrœ endje sœ ɓata apata neke á ayengɔ endje gugu nene, á tshe tetœ kœyisœ œrœ ndjoro fœ endje. ³⁵ Bata ɔɔ ro ye, ayambarœ nœ ye gitœ endje ndoo dœ she, œ pa fœ she adœke: «Orosho, asœ kœdœ tshelœ kpagagasho, ɔɔ ro yé a lœpe kpœke. ³⁶ Pandœ nœ fœ azunœ ndjoro asœke adœke endje wuta ga lakpi too ga lœ kindi indiri tœ azœ œ para kœzirœ.»

³⁷ Yé Yisu gi fœ endje adœke: «'E para rœgo dœ tœ 'e á kœto fœ endje.»

Endje pa fœ she adœke: «Bœ yindœ nœ adœke a na œ yɔ mapa ndœ denari kama bisha yekane á kœto fœ endje a?» ³⁸ Á Yisu kœyu endje adœke: «'E sœ dœ mapa kotoo? 'E na dœ wu kane.» Endje na œ di, œ pa fœ she adœke: «A sœ dœ mapa minu dœ ageatshalangu bisha.»

³⁹ Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E pa fœ endje adœke endje kputœ endje ga ati ga pa gusu.» ⁴⁰ Endje lœ ga ati œ kputœ endje ga tœnœ kama bale (100), anga endje zazu bisha dœ ndjokpa (50).

⁴¹ Yisu ko mapa sœmœe mindu dœ pe ageatshalangu bisha ascœmœe, œ me sho ga lafo œ ki fœ Ndjaba. Tshe kavwa tshelœe mapanœe, œ ko fœ ayambarœe nœ ye adœeke endje kurutshelœenœe tœ azunœe. Tshe kuru ndje tshelœe ageatshalangunœe bisha ascœmœe tœ azu kœkœ. ⁴² Azu kœkœ zi yé uvu endje sú. ⁴³ Ayambarœenœe ngbœba udu rœgonœe á sœpe lima manda endje ga lœ kingi ndjokpa dœ bisha. ⁴⁴ Ayakoshe á ndje zi lima œerœenœe lœ kutu mindu (5.000).

Yisu na pa ungu dœe ada ye

(Wu 6a tœ Mat 14.22-33; Yow 6.16-21)

⁴⁵ Hara manda nœe, Yisu vwa ayambarœe nœe ye kpa kœœ ga lœ agba kœezu utshunœe á kœekate she 6a itshi ungu 6a tœ awa tshalakpi Betesayida; œ gi udu azu kœ ga tœ ogo endje. ⁴⁶ Manda kœekatœ endje ti, tshe œ ga pa kaga ndœe kœeki fœ Ndjaba. ⁴⁷ Kœewuta ga tœ adila, agba lœ lima 6a uguru ungu, yé Yisu sœe kuti ye 6a tœ ama œshœ. ⁴⁸ Tshe wu lima adœeke kœei kayi li lima tœ ayambarœe nœe ye mbœerœe yugu to 6a utshu endje á sœe kœegi endje ga manda nœe. Lœ gurutsha, Yisu na pa ungu dœe ada ye gu tœenœe ga ndœe endje, yé á yindœe kœero endje voro. ⁴⁹ Kœewu she kœena pa ungunœe ataa, endje gbe adœeke anga ngandoro azu dœemœe á yi ama endje lœ rawa. ⁵⁰ Manda nœe, endje wu she kporo yé awa litœ endje. Trale, Yisu vwa o'o fœ endje adœeke: «Lœsu 'e sœe ziti; awa mbœembœerœe 'e nene. Œmœe kœesœe!» ⁵¹ Tshe gitœe ye ndo dœe endje, œ œ ga lœ agbanœe yé yugu ka ngbewo. Œ za lima awa fœ endje tœpanœe kpuru, ⁵² mbœerœe adœeke endje

wuwusœ tshelœ kata œerœ á tshe mbœerœ adœeke
mapa gu kpɔɔ nene, mbœerœ ɔgbɔ lɔsu nœ endje.

Yisu shé ayi koɓa ɓa lœ Genazarete
(*Wu ɓa tœ Mat 14.34-36*)

⁵³ Manda kœzu ungunœ, endje du agba ga
tœ mangu, œ wuta ga lakpi ogo Genazarete.
⁵⁴ Kœjerœ endje kolœ lœ agba ataa, azu gbɔ Yisu
kpɔ, ⁵⁵ œ za ɔrɔ kpatœnœ ndœ kœrɔ ayi koɓa lakpi
para, œ ko endje dœ kelekpa kpagu tœnœ ga tœ
osho á Yisu sœ lima tœnœ. ⁵⁶ Osho kɔ á Yisu sœ
lima kœna tœnœ, œdœ lœ aya ogo too lœ egerœ
ogo too ndje ga indirinœ; endje sœ lima kœko ayi
koɓa ga tœ ala awa, kœki fœ Yisu adœeke tshe za
awa fœ endje adœeke ndje goro amba ama lœba ye.
Yé, endje para kɔkɔ á ndje goro lima lœba ye, endje
she.

7

O'o mbœerœ awa akwa nœ Ndjaba

¹ Ɔlɔ bale, Afarisayi dœ pe anga aayi kœyisœ awa
akwa á ndje to ɓa lœ Yerusaleme ngbɔtœ endje dji
Yisu. ² Endje wu anga ayambarœ nœ Yisu kœzi
œerœ dœ uburu, œ yindœ kœpa adœeke endje djud-
jutɔ kane endje nene. ³ Ádánœ adœeke, Afarisayi
dœ pe udu Ayuda kɔ zizi œerœ utshu kœdjutɔ kane
endje kpaa ɓa tœ dingini endje nene. Ɔtœnœ
kœdœ o'o á endje gbɔ manda aata endje. ⁴ Ɔdœ
endje kœto ɓa lœ zando á kœgu, utshu kœziroœ, œ
li adœeke endje djutɔ kane endje yeka. Endje lœpe
ndje kœgbɔndœ ata o'o aata endje ndjoro ɓata:
mara kœdjutɔ tshelœ yashi dœ pe lɔsú, œdœ ndje
gbarœ á ndje mbœerœ dœ wola kowo.

⁵ Ádánœ ataa á Afarisayi dœ aayi kœyisœ awa akwanœ yu Yisu adœke: «Mbœrœ gade á ayambarœ nœ zœ za o'o ama aata ndje ti yé á zi œrœ dœ uburu tœ kane endje ma a?» ⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Isaya gbara lima o'o dœ ádá 'e adœke 'e kœdœ awulapatshə, á su liya la Buku nœ Ndjaba adœke:

“Azunœ asœke donga mœ kolœ lœ ama endje gbambanœ,

kashe ɓa tœ lɔsu endje, endje yiyindœ mœ nene.

⁷ Endje wu oyo kœdonga mœ gbambanœ mbœrœ endje sœ kœyisœ adja œrœ á to ɓa ndœ azu.”»

⁸ Yé Yisu pa fœ endje adœke: «'E za awa o'o nœ Ndjaba vwi'i, œ ga kolœ kœpa o'o á to ɓa lœ ama azuzu.»

⁹ Yé tshe kpa pa adœke: «'E katœ kœlisœ awa o'o nœ Ndjaba kolœ mbœrœ kœyɔrændœ o'o á to ɓa lœ ama 'e dœ tœ 'e. ¹⁰ Gbambanœ nene, Moyize pa lima adœke: “Kpa awa aba zœ dœ ayi zœ,” ndje adœke: “Uzu á tshe kœgu œsœ abanœ dœ ayinœ, endje wo she ye.” ¹¹ Kashe ɓa ndœ 'e, œ kœsœ adœke uzu pa fœ abanœ dœ ayinœ adœke: “œrœ á mœ yi má ndœ kœza fœ 'e kœdœ korba*, mœ gbændœ nœ fœ Ndjaba”, ¹² 'e kpa zaza awa fœ she kœmbœrœ œrœ bale fœ abanœ dœ ayinœ nene.

¹³ Ataa, 'e sœ kœgbatshelœ o'o ama Ndjaba mbœrœ o'o ama aata 'e á 'e lœ tœ kœyisœ nœ. Awa bale ndje dœ anga œrœ ndjoro a 'e lœpe kœmbœrœ tœncœ.»

*œrœ á ndi lɔsu uzu
(Wu ɓa tœ Mat 15.10-20)*

* **7.11** 7.11 Korba yindœ kœpa adœke tokóró

14 Yisu kpa e azu ndjoro á pa fœ endje adœke: «E'e kɔ 'e dji mœ dœ ɔtshɔnœ yé 'e wusœ nœ adœke, 15 œ dœdœ œrœ á to ɓa shu á li ga lœ uzu dá ma she tœ ayi uburu nene kashe œneke kɔ á to ɓa tœ lɔsu uzu á wuta dá ma she tœ ayi uburu. [16 Uzu á tshe kœsœ dœ utu ndœ kœdji o'o, tshe dji.]»

17 Yisu katœ azunœ ti œ li ga sœnda. Ayam-barœ nœ ye tetœ kœyutœ endje ugurutœ endje tœ ádá o'o á tshe wuta má kœpa tœnœ asœmœ. 18 Tshe gi o'o fœ endje adœke: «E'e ndje, 'e gugu dœ kœwusœrœ ndœ kœdji dœ tshelœ kata o'onœ asœke nene a? 'E wuwusœ nœ damba nene adœke œrœ kɔ á to ɓa shu á li ga lœ uzu fafa uzu tœ ayi uburu nene na a? 19 Œneke á to ɓa shu lili ga lɔsu uzu nene, œ li ga lœ uvu yé manda nœ œ wuta lœ ɔkɔ ye ga ushu.» Tshe yi lima ndœ kœma adœke kœzi rœ bale á dœ uburu gugu nene. 20 Yisu kpa pa adœke: «O'o á sœ ɓa lœ uzu, œ kœwuta ga ushu dá ma uzunœ tœ ayi uburu. 21 Mbœrœ adœke tshelœ uzu kœdœ tshalɔsu ye, osho á gbetshelœ kɔ œ wuta tœ kœmbœrœ dœ œrœ ɓata ngbindirœ, kœzi angba, kœwo azu, 22 kœpara awo azu too akɔ azu, kœsœ dœ ogo œrœ nœ anga azœ, ókó, kœfara osho, djingili, úkú, kœgu osho, kœzatœ osho, œdœ ndje pe kœmbœrœ ɔgbœrœ. 23 Ambará œrœnœ asœke kɔkɔ kœwuta lœ uzu yeka á ma she tœ ayi uburu.»

*Yashe gene sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu
(Wu ɓa tœ Mat 15.21-28)*

24 Yisu áalafœ lakpĩnœ asœmœ œ gitœ ye ga lœ ogo á sœ ndoo dœ tshalakpĩ Tire. Tshe li ga sœnda anga anda bale mbœrœ tshe yindœ nœ adœke uzu

bale wusœ noe adœke œne soe kpoetœmœ nene. ²⁵ Ataa, anga yashe bale á gbolo noe ye soe doe ekpe ishiri pa ye, djindœ ye œ na kœgote ga utshu ye. ²⁶ Yashe soemœ doédœ yuda nene, tshe koedœ uzu tshalakpi Fenisi ba loe ogo Siri. Tshe ki foe Yisu adœke tshe gœœ ekpe ishiri pa yawuru noe œne. ²⁷ Kashe Yisu pa foe she adœke: «Kaka damba adœke agbolo zi œœœ uvu ndje su yekane, mbœœœ œ soesœ doe otshœœ nene kœakara kœzirœ noe agbolo á kœko va foe ayavoro.» ²⁸ Yashe soemœ gi foe she adœke: «Gbozu, œdœ adja o'o. Kashe ayavoro zi œœœ á yo toe ama agbolo ga tshakudu ndaba.» ²⁹ Yé Yisu gi foe she adœke: «Mbœœœ o'o á boe pa asœke, gu doe otshœœ. Ekpe ishiriœe gitœ ye pa gbolo noe zœ ye.» ³⁰ Kœgu she kœwuta ba soenda noe ye atake, tshe wu adœke gbolo noe ye má lo ga pa kelekpa, yé ekpe ishiri gi ba má má toe ye pa ye yé.

Yisu she ayi bitu

³¹ Yisu wuta loe ogonœ á soe ndoo doe Tire, œ vwanga to loe Sidona kœgu ndœe mangu Galilayi ba uguru ogo á i'iriœe koedœ Tshalakpi Ndjokpa. ³² Endje na ga ndœe ye doe anga uzu bale á utu ye be yé á tshe soesœ kœpa o'o nene. Endje ki ga toe ye adœke tshe to kane ye ga pa ye. ³³ Yisu gi she zara toe azunœ, œ yi yakœne ye ga loe utu ye, œ tu ngusha œ goro doe tima ye. ³⁴ Manda noe, tshe mesho ga lafo, œ wu faa œ pa adœke: «Efata!» Œ yindœ kœpa adœke: «Kœœ!» ³⁵ Kolœ toe farapu, utu ye bibisha kœœ ngbi yé tshe pa o'o toe otshœœ. ³⁶ Yisu kœ endje adœke endje mimindœ noe foe uzu bale nene. Atamœ gbaa, endje mi tshelœ o'onœ

ngele ngele ngele natœncœ djezœ. ³⁷ Æ za awa tœ azu kœ á endje pa adœke: «Eneke kœ á tshe sœ kœembœrœ tœncœ sœ dœ ɔtshœncœ! Tshe sœ kœekœrœ ogoro utu ayi bitu, œ sœ kœembœrœ adœke endjeneke á ndje papa o'o nene, pa o'o.»

8

Yisu to kœzirœ fœ azu kutu vana (4.000) (Wu 6a tœ Mat 15.32-39)

¹ Dœ ɔlœncœ asœmœ, azu kpa ngbœtœ endje lima dji Yisu. Kœwu adœke kœzirœ gugu mbœrœ endje nene, tshe e ayambarœ nœ ye œ pa fœ endje adœke: ² «Oyo azuncœ asœke ká mœ waa, mbœrœ a lo dœ endje olo votœ yé endje gugu dœ kœzirœ nene. ³ Ædœ mœ kœgi endje ga ndœ endje dœ ogo ataa, endje mbombo tœ ala awa mbœrœ anga endje ugurunœ to lœ ingirinœ waa.»

⁴ Ayambarœ nœ ye gi fœ she adœke: «A gbœ má rœgo lœ kpagagashœncœ asœke kpœta yekane á kœeto fœ endje á endje kœzi á kœle endje a?» ⁵ Yisu yu endje adœke: «'E sœ dœ mapa kotoo?» Endje gi fœ she adœke: «Mindu dœ bisha.»

⁶ Yisu fatœ ye œ pa fœ azuncœ ndjoro asœmœ adœke endje lœ ga ati ga tœ ɔshœ. Tshe ko mapancœ mindu dœ bisha (7) asœmœ, œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœ nœ, œ ko fœ ayambarœ nœ ye adœke endje kurutshelœ nœ tœ azuncœ. ⁷ Endje lœ ndje dœ a'eara ageatshalangu. Yisu donga Ndjaba ndje mbœrœ a'eara ageatshalangu sœmœ, œ pa fœ endje adœke endje kurutshelœ nœ tœ azuncœ.

⁸ Azu para kœkœ zi, œ le ndje œ le. Ayambarœ rœ ama udu rœgo á sœpe ga lœ kingi mindu dœ bisha.

⁹ Azu sœ lima tœ œsœncœ kutu vana. Yisu pa fœ

endje adœke uzu dœ uzu gu ga ndœ ye. ¹⁰ Trale manda nœ, Yisu ɔ ga lœ agba dœ ayambarœ nœ ye tœ kœgu ga lœ ogo Dalmanuta.

Afarisayi e osho ndœ ambára

(Wu 6a tœ Mat 12.38-39; 16.1-4; Luk 11.16-29; 12.54-56)

¹¹ Afarisayi na ga ndœ Yisu œ tetœ kœpu lœma endje dœ she mbœrœ kœwu lœsu ye. Endje yu she adœke tshe yisœ anga ambára œrœ tœ kœma adœke gbɔgbɔ ye to 6a lafo. ¹² Yisu wu faa dœ oyo tœ lœsu ye œ pa adœke: «Mbœrœ gafe azu nœ tshakpesheke œ e osho ndœ ambára! Mœ pa dœ adjapu fœ 'e adœke Ndjaba œ yisœ ambára bale fœ 'e dœ azu oshonœ asœke nene.» ¹³ Tshe kwatœ ye œ katœ endje ti, œ ɔ ga lœ agba tœ kœzu ga itshi ungu.

Aya kœwusœrœ nœ ayambarœ

(Wu 6a tœ Mat 16.5-12; Luk 12.1)

¹⁴ Ayambarœ nœ Yisu djerœndœ kœko kœzirœ, œ sœ kolœ dœ mapa bale lœ agba. ¹⁵ Yisu mi upu fœ endje adœke: «Ala 'e gbɔ dœ ɔyɔ kœsuku mapa nœ Afarisayi dœ pe ndje œnœ azu nœ Erode kane.» ¹⁶ Ayambarœnœ pa o'o ugurutœ endje adœke: «Tshe sœ kœpa atamœ mbœrœ a gugu dœ mapa nene a!»

¹⁷ Œ mbœrœ adœke Yisu wu lima sœ nœ á yu endje adœke: «Mbœrœ gafe á 'e yutœ 'e ugurutœ 'e adœke 'e gugu dœ mapa nene a? Damba œrrr kpesheke 'e wuwusœ œrœ nene a? Ala 'e kœkœrɔ damba nene a? ¹⁸ 'E lœ dœ ala yeka á wuwu dœ œrœ nene a? Œ lœ dœ utu yeka á djidji dœ o'o nene a? Œndœ œrœ kɔ á mœ mbœrœ djerœ 'e ye

a? ¹⁹ Ɖlɔnɔe á mœ kavwa lima tshelœ mapa mindu koeto fœ azu kutu mindu (5.000), kingi kotoo á sú dœ udunœ á sœ pe liya a?» Endje gi fœ she: «Ndjokpa dœ bisha.»

²⁰ Yisu kpa yu adœke: «Ɖlɔnɔe á mœ kavwa lima tshelœ mapa mindu dœ bisha (7) ndœ koeto fœ azu kutu vana, kingi kotoo á su dœ udunœ á sœpe liya a?» Endje gi fœ she: «Kingi mindu dœ bisha (7).» ²¹ Yeka á Yisu pa fœ endje adœke: «Damba 'e wuwusœ œrœ nene a?»

Yisu shé ayibula

²² Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ Betsayida. Ba zœ endje na dœ anga uzu á ala ye bu, œ ki fœ she adœke tshe goro she. ²³ Yisu za kane ye, œ wuta dœ she lakpinœ. Tshe tu ngusha ga la ye, œ to kane ye ga pa ye á yu she adœke: «Bœ wu gade?» ²⁴ Ayibula gi fœ she adœke: «Mœ sœ kœwu azu, mœ wu endje ɓata ɔyɔ á sœ tœ ana.» ²⁵ Yisu kpa goro ala ye, ngbewo tshe she œ te kœwu œrœ kɔ tœ ɔtshɔnœ. ²⁶ Yé Yisu za awa fœ she kœgu ga ndœ ye kashe ngbɔlɔɔ lakpi nene.

Petro gbara ngbewo adœke Yisu kœdœ Masiya (Wu 6a tœ Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye na ga lœ a'eara ogo á sœ dji indiri Sezaré, ogo gbozu Filipino. Tshe yu endje tœ awa adœke: «Azu sœ kœpa má adœke œmœ kœdœ de?» ²⁸ Endje gi fœ she adœke: «Azu pa adœke œbœ kœdœ Yowane, ayi kœza batisimu, anga endje adœke œbœ kœdœ Eliya; anga udu endje pa œnœ endje adœke œbœ kœdœ ongboro anga ayi kœgbara o'o.» ²⁹ Atamœ soemœ, 'e gbe má œnœ 'e adœke œmœ kœdœ má œnœ mœ uzu de?

A Petro gi fœ she adœke: «Æ6œ koedœ Masiya.»
³⁰ Yisu va tshelœ utu endje lœ ubuncœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

*Yisu gbara o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye
 (Wu 6a tœ Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Manda nœ, Yisu tetœ kœyisœ œrœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Gbolo nœ uzu œ wu oyo waa. Agbɔ Ayuda, agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa œ yindœ ye nene, endje wo she yeka manda olo votɔ á tshe she lœ akuzu.»

³² Tshe sœ lima kœpa o'onœ o'ara o'ara yeka á Petro dji ata á e she ga indirinœ á kɔ she adœke tshe katœ kœpa o'o atamœ ye. ³³ Yisu fatœ ye œ tondœ ayambarœ nœ ye, œ ngá fœ Petro adœke: «Gitœ zœ tœ mœ, Satana! Gbetshelœ nœ zœ lili dœ œnœ Ndjaba bale nene, kashe œnœ azuzu.»

*Kœna manda Yisu
 (Wu 6a tœ Mat 16.24-28; Luk 9.23-27)*

³⁴ Manda nœ kɔ, Yisu e azu para dœ pe ayambarœ nœ ye œ pa fœ endje adœke: «Uzu kœyindœ kœna manda mœ, œ li adœke tshe vwaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye yeka á kœna manda mœ. ³⁵ Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe sœ dœ ogo kœsœ dœ soro œ tshu ye; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ œdœ ndje mbœrœ Ɔtshɔ O'o, œshe dá sœ dœ soro. ³⁶ Ædœ uzu kœgbɔ œrœ tshapashɔ sœke kɔkɔ, œ sœ dœ she kotoo ɓata á soro ye ndi a? ³⁷ Ærœ gadé dá tshe yapa dœ soro ye ascœmœ a? ³⁸ Ædœ uzu kœmbœrœ tshula mbœrœ mœ dœ pe mbœrœ o'o nœ mœ 6a utshu azu nœ tshakpesheke á endje dœ aayi kœmbœrœ ekperœ yé á zazatœ endje fœ Ndjaba nene, Gbolo nœ uzu

œ mboerœ tshula ye ndje dœ ɔɔ á tshe kwatœ ye
lœ mokɔ nœ Abanœ awa bale dœ ayerœ andjelu.»

9

¹ Yisu kpa mindœ nœ fœ endje adœke: «Mœ pa
fœ 'e dœ adjapu adœke anga azunœ asœke œ tshu
nene utshu kœwu Ogo gbozu nœ Ndjaba kœna dœ
gbɔgbɔ.»

*Yisu fatœ ye dœ ala ayambarœ nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Manda butshɔ mindu dœ bale, Yisu za Petro,
Jake œdœ pe Yowane œ ɔ dœ endje ga pa egerœ
kaga. Ba zœ, tshe fatœ ye dœ ala endje. ³ Lœba nœ
ye wuta tœ imbinœ urrr, uzu bale pa ɔshɔ á tshe li
kœdjutɔ lœba ye adœke œ guru atamœ gugu nene.
⁴ Eliya œdœ Moyize wuta ga utshu endje, œ ka á
sœ kœpa tshama endje dœ Yisu. ⁵ Petro pa fœ Yisu
adœke: «Ayi kœyisœrœ, œ ga waa adœke a lœpe
kpœke! A mɔ anda tande votɔ: Bale fœ 6œ, bale fœ
Moyize yé udunœ bale ndje fœ Eliya.» ⁶ Kashe tshe
wuwu lima sœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ nene, awa
li lima tœ ye dœ anganœ kɔkɔ asœmœ.

⁷ Ondoro jerœ ga pa endje. Ko pe lœ ondonœ,
tshama uzu wu adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo
nœ mœ á mœ yindœ ye waa; 'e dji she.» ⁸ Pe
kpœtœmœ, ayambarœ nœ ye mesho djikpata tœ
endje, œ wuwu uzu bale nene kolœ Yisu kuti ye
ga ndœ endje. ⁹ Bata endje sœ lima kœjerœ kaga,
Yisu pa fœ endje adœke endje papandœ œrœ kɔ
á endje wu fœ uzu bale nene, œrrr Gbolo nœ uzu
kœshe bala lœ akuzu yeka á endje kœmindœ nœ.
¹⁰ Endje gbɔndœ o'onœ ga lœsu endje, kashe endje

tetœ kœyutœ endje adœke: «Ádá o'o nœ kœshe lœ akuzu kœdœ gadœ ma a?»

¹¹ Yé ayambarœ nœ ye yu she: «Mbœrœ gadœ á aayi kœyisœ awa akwa pa lima adœke Eliya œ na utshunœ yekane a?» ¹² Yisu gi o'o fœ endje adœke: «Adjapu, Eliya œ na utshunœ mbœrœ kœguma œrœ kœkœ. Ka mbœrœ gadœ á o'o ama Ndjaba pa liya adœke Gbolo nœ uzu œ wu oyo yé azu œ mbœrœ œrœ kanga fœ she a? ¹³ Mœ pa fœ 'e adœke, Eliya na, yé azu mbœrœ fœ she œneke kœ á endje yi lima ndœ nœ kœli dœ œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba tœ upu nœ ye.»

*Yisu shé gbolo á tshe sœ dœ ekpe ishiri
(Wu 6a tœ Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)*

¹⁴ Òlœnœ á Yisu dœ ayambarœ nœ ye votœ gu ga ndœ udu endje, endje wu azu ndjoro djanga aayi kœyisœ awa akwa á ndje ngbœtœ endje ga tœnœ yeka á lœ kœshara o'o ugurutœ endje. ¹⁵ Azunœ wu Yisu, lœsu endje tshi perea yé endje kpa kœbala she. ¹⁶ Yisu yu endje adœke: «O'o gadœ da 'e lœ kœsharatœ 'e dœ ayambarœnœ lœ kumu nœ a?» ¹⁷ Anga uzu bale lœ ugurutœ azunœ gi o'o fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ na dœ gbolo yakoshe nœ mœ fœ 6œ. Tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye á mbœrœ adœke tshe papa o'o nene. ¹⁸ Tœ osho kœ á ekpe ishirinœ œ za gbolonœ, tshe za she vesho, furrutsha œ wuta putu putu lœ ama ye, tshe zi tshelœ daji ye ngara ngara yeka á gbœ kwa kwa kwa ga tœnœ. Mœ yu ayambarœ nœ zœ adœke endje gœrœ ekpe ishirinœ pa ye yeka á endje lili kœgœrœ she nene asœmœ.» ¹⁹ Yisu pa fœ endje adœke: «E!e! 'E sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba nene a? A

lœpe dœ 'e kpœeke manda olo koto o? 'E yindœ nœ adœeke mœ ru lœsu mœ mbœerœ 'e manda olo koto o? 'E na dœ gbolonœ fœ mœ.»

²⁰ Á endje za she na tœnce fœ she. Ekpe ishirinœ wu Yisu œ tetœ kœyaka gbolonœ tœ œgbœnœ. Gbolonœ te ga ati, œ vwiritœ ye nguru nguru lœ œshœ dœ furutsha lœ ama ye putu putu putu. ²¹ Yisu yu abanœ adœeke: «Ekpe ishirinœ mbœerœtœ ye manda ungu koto o?» Abanœ gi fœ she adœeke: «Pe lœ gbolo ye. ²² Ekpe ishirinœ sœ kœgeta she kpala kpala ga tawo, ga langu adœeke tshe tshu ye. Kashe wu oyo 'a, œ mbœerœ œeneke á li dœ bœ.» ²³ Yisu pa fœ she adœeke: «Á kœeli dœ mœ a? Œrœ kœ li kœembœerœtœ endje fœ uzu tsheneke á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba.» ²⁴ Pe kpœetœmœ, aba gbolonœ sá rawa adœeke: «Mœ sœ dœ kœyindœrœnce ataa, mbœerœ adœeke mœ katœ sharapu!»

²⁵ Yisu wu azu kœena ndjoro ga ndœ endje œ nga fœ ekpe ishiri adœeke: «Œbœ dœ ekpe ishiri á bœ mbœerœ adœeke gbolo asœeke papa o'o nene, œ djidji o'o nene, mœ vwa bœ: Wuta lœ ye, yé kpa kwakwatœ zœ ndœ ye nene!» ²⁶ Ekpe ishirinœ ve rawa, œ gaga gbolo dœ œgbœnœ á wuta. Gbolo yœrœtshelœtœ ye œ wuta bœta uzu á tshe tshutshu. Ukpulu azu á ndje sœ lima tœ œsœnce pa adœeke: «Tshe tshu ye.» ²⁷ Kashe Yisu za kane ye, œ ti she ga lafo yé tshe ka dœ ada ye.

²⁸ Yisu li ga scœnda yé ayambarœ nœ ye yu she adœeke: «Mbœerœ gadœ yekane 'a lili má œnce 'a kœegœrœ ekpe ishirinœ scœmœ nene a?» ²⁹ Yé Yisu pa fœ endje adœeke: «Kolœ awwala dá li tœ kœegœrœ

dœ mara ekpe ishiriñœ asœke.»

*Yisu kpa pa o'o kuzu œdœ kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)*

³⁰ Endje áalafo œ sɔ tɔ lœ ogo Galilayi yé Yisu yiyi lima ndœ nœ adœke azu wusœ nœ nene.

³¹ Mbœrœ tshe sœ lima kœyisœ œrœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Endje ka Gbolo nœ uzu fœ azu adœke ndje wo she yé manda olo votɔ tshe she.» ³² Ayambarœñœ djidji lima tshelœ kata o'onœ nene, yé endje sœ lima dœ awa kœyu she.

*Ɔde dá dœ egerœ uzu a?
(Wu 6a tœ Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)*

³³ Endje wuta 6a lœ Kaparnawumu, œ li ga scœnda. Yisu yu ayambarœ nœ ye: «O'o gade da 'e sœ lima kœvwarandœ nœ na tœnœ tœ ala awa a?» ³⁴ Kashe endje lœ ko ko ko, mbœrœ tœ awa, endje sœ lima kœvwarandœ upu adœke œde dá dœ egerœ uzu ugurutœ œne kɔ a? ³⁵ Yisu sœ ga ati, œ e ayambarœ nœ ye kɔkɔ ndjokpa dœ bisha yé œ pa fœ endje adœke: «Uzu kœyindœ kœsœ utshunœ, œ li adœke tshe sœ tœ ndɔngɔlɔnœ. Yé ga panœ, tshe dœ ayi akwa nœ anganœ.» ³⁶ Tshe za anga gbolo bale, œ za she tɔ ga ugurutœ endje, œ yi kane ye lœ okoro ye; œ pa fœ endje adœke: ³⁷ «Uzu á tshe kœza osho kœsœ fœ aya gbolo mbœrœ i'iri mœ, tshe za osho kœsœ fœ adja undu mœ. Yé œshe á tshe kœza osho kœsœ fœ mœ, tshe zaza oshonœ fœ mœ nene, kashe tshe za ndje fœ œshe á tshe vwa mœ.»

*Kœsœ awa bale dœ Yisu
(Wu 6a tœ Luk 9.49-50)*

³⁸ Yowane pa fœ Yisu adœeke: «Ayi kœeyisœerœ, 'a wu anga uzu bale kœegɔrɔ ekpe ishiri pa uzu dœ i'iri zœ yé 'a kɔ she mbœerœ tshe sœesœ kœesœ dœ azœ awa bale nene.» ³⁹ Kashe Yisu gi fœ endje adœeke: «'E kɔkɔ she nene! Gbambanœ nene, uzu lili kœembœerœ afá lœ i'iri mœ yé manda nœ œ pa ekpe o'o dœ i'iri mœ nene. ⁴⁰ Mbœerœ uzu á tshe kœeyiangba azœ nene, tshe kœedœ uzu nœ azœ. ⁴¹ Yé uzu kɔ á tshe su ungu kœendjoondjo fœ 'e mbœerœ 'e kœedœ azu nœ Kristu, mœ pa fœ 'e adœeke; tshe gbɔ adja œrœ tshangbanœ.»

*Ɔrœ á yi azu ga lœ ekperœ
(Wu ba tœ Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² «Uzu kɔ á tshe mbœerœ adœeke aya gbolo á tshe kœesœ dœ kœeyindoerœ ga ndœ mœ li ga lœ ekperœ, œ li adœeke endje du egerœ badja ga lœ igi ye, œ na dœ œ geta she ga la egerœ ungu. ⁴³ Ɖ kœesœ adœeke kane zœ za bœ vwi ga lœ ekperœ, œ li adœeke bœ ta ye. Ɖ sœ dœ ɔtshɔnœ adœeke bœ li ga lœ soro dœ kane zœ bale tœ œsœnœ adœeke bœ li ga lœ kudu owo dœ kane zœ bibisha. [⁴⁴ Ba zœ, “angɔzu kœzi kote azu tshutshu nene, yé owo ruru nene.”] ⁴⁵ Ɖdœ ada zœ kœesœ kœeyi bœ ga lœ ekperœ, vwa ye. Ɖ sœ dœ ɔtshɔnœ fœ bœ kœeli ga lœ soro dœ ada zœ bale tœ œsœnœ adœeke bœ sœpe dœ tœnœ bibisha œ li ga lœ kudu owo. [⁴⁶ Ba zœ, “angɔzu kœzi kote azu tshutshu nene, yé owo ruru nene.”] ⁴⁷ Ɖdœ ala zœ kœesœ kœeyi bœ ga lœ ekperœ, tshagavwa ye. Ɖ sœ dœ ɔtshɔnœ fœ bœ kœeli ga lœ soro dœ tshakala ala zœ bale tœ œsœnœ adœeke bœ wu oyo dœ tœnœ bibisha lœ kudu owo. ⁴⁸ Ba zœ, angɔzu á ndje zi ɔkɔ azu tshutshu nene

yé owo ruru ɓa lima nene. ⁴⁹ Gbambance nene, endje yamba uzu kɔ dɔe owo ɓata á endje yamba ndje dɔngɔ kɔ dɔe ingbiri.

⁵⁰ «Ingbiri kɔedɔe ɔtshɔrɔe kashe ɔe kɔetshɔtshɔ nene, ɔe kpa dɔe ingbiri nene. Á ɔe kɔesɔe adɔeke ɔtshɔ ingbiri ka lɔenɔe, endje gi ga lɔe nɔe koto o? Kaka adɔeke 'e lɔe dɔe ingbiri lɔe ɔkɔ 'e, ɔe sɔe gee ugurutɔe 'e dɔe anga 'e.»

10

*Yisu mi o'o dɔe ádá kɔendi totɔe
(Wu ɓa tɔe Mat 19.1-9; Luk 16.18)*

¹ Yisu gitɔe ye kɔero ga lɔe ogo yuda ɓa kele ungu Yɔrdane. Ba zɔe, azu ndjoro kpa dji she á tshe sɔe kɔeyisɔe ɔerɔe fɔe endje ɓata á tshe sɔe ɓa lima kɔembɔerɔe tɔenɔe. ² Anga Afarisayi na ga ndɔe ye dɔe gbetshelɔe nɔe kɔeyu tshelɔe ye, yeka á endje yu adɔeke: «Ɖ li dɔe yakoshe kɔevwaratɔe ye tɔe awonɔe a?» ³ Yisu yu endje adɔeke: «O'o gadɔe dá Moyize pa lima fɔe 'e a?» ⁴ Endje gi adɔeke: «Moyize za awa nɔe kɔekatɔe ayashe ti. Utshu nɔe kɔekatɔe ye, ɓɔe su mbeti nɔe kɔevwaratɔe zɔe tɔe ye.»

⁵ Tshe kpa pa fɔe endje adɔeke: «Moyize za lima awa o'onɔe asɔemɔe fɔe 'e mbɔerɔe ɔgbɔ lɔsu nɔe 'e. ⁶ Kashe utshu nɔe kɔembɔerɔe ɔerɔe kɔ pa ɔshɔ asɔeke, Ndjaba mbɔerɔe lima yakoshe dɔe yashe. ⁷ Ádánɔe á yakoshe ɔe katɔe abanɔe dɔe ayinɔe ti, á ngbɔtɔe ye ga tɔe ɔesɔenɔe dɔe awonɔe, ⁸ yeka á endje bisha ɔe wuta uzu bale. Endje kpa sɔesɔe azu bisha nene kashe uzu bale. ⁹ Ataa, ɔeneke á Ndjaba ngbɔɓa ga tɔenɔe, uzu ɔe ndjɔ tshelɔenɔe nene.»

¹⁰ Kœwuta endje ɓa sœnda, ayambarœ nœ ye kpa yu she tœ o'onœ má asœmœ. ¹¹ Á tshe kœgi fœ endje adœke: «Uzu kɔ á tshe katœ awonœ ti á kpa to anga angbi yashe, tshe mbœrœ angba budu ga tœ ayendɔ nœ ye. ¹² Œ kœsœ ndje adœke yashe kœkatœ akɔnœ á kpa kœi anga angbi yakoshe, tshe sœ kœmbœrœ angba budu.»

Yisu to kane ye ga pa agbolo

(Wu ɓa tœ Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Azu na dœ agbolo fœ Yisu adœke tshe to kane ye ga pa endje yeka ayambarœ nœ ye sœ lima kœgeta endje. ¹⁴ Kœwu atamœ, œ za ókó fœ Yisu yé tshe pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E katœ agbolo endje na ga ndœ mœ, 'e kɔkɔ endje nene mbœrœ Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ mbœrœ azu á ndje lœ ɓata endje. ¹⁵ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœza osho kœsœ mbœrœ Ogo gbozu nœ Ndjaba ɓata gbolo nene, tshe li ga zœ nene.» ¹⁶ Á Yisu djendœ endje ga tœ igi ye á to kane ye ga pa endje.

Ayi kœgbœrœ waa na ga ndœ Yisu

(Wu ɓa tœ Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Bata Yisu sœ lima kœro tœ awa, anga uzu kpa œ gote ga tshakudu ye, œ yu she adœke: «Ōtshɔ ayi kœyisœrœ, œ li adœke mœ mbœrœ gadœ á kœgbɔ soro neke á kaka nene a?» ¹⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á ɓœ e mœ ōtshɔ uzu a? Ōtshɔ uzu bale gugu nene kolœ Ndjaba tshebabale kuti ye. ¹⁹ Bœ wusœ awa o'o adœke: “Wowo uzu nene, papa awo uzu nene, zizi angba nene, wawa o'o dœ wala ga pa uzu nene, mbœmbœrœ ngbindirœ fœ uzu nene, liscœ aba zœ dœ ayi zœ.”» ²⁰ Uzuncœ gi fœ

she adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ sœ kœembœrœtœ mœ lindœ nœ kɔ pe tœ gbolo mœ.» ²¹ Yisu shokɔ she, yé dœ ala nœ ayo, œ pa fœ she adœke: «Ɛ sœpe œrœ bale, gu œ ka œrœ nœ zœ para kɔkɔ, œ kurutshelœ ngendjanœ kɔkɔ tœ aayi oyo á kœgbɔ kœgbɔrœ ɓa lafo. Manda nœ, fatœ zœ œ na manda mœ.» ²² Manda o'onœ asœmœ, tshe sœ ko ko ko yé œ gu dœ oyo tœ ye, mbœrœ tshe sœ lima dœ œrœ waa.

²³ Yisu mesho djitœ ye œ pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Ɛ sœ tœ ɔgbɔnœ bala tœ aayi kœgbɔrœ tœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba!» ²⁴ O'onœ ndjingiɓwɔ ayambarœ nœ ye. Yé Yisu kœpa pa fœ endje adœke: «Agbolo nœ mœ, Kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba gbɔɔgbɔ. ²⁵ Ɛ gbɔɔgbɔ adœke agea ɓata shamo li tɔ lœ ogoro imbɔli. Kashe œ kpa gbɔ kœrosœ nœ tœ ayi kœgbɔrœ adœke tshe li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.» ²⁶ Uvuru endje i gara lœ nœ, á endje tetœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Atamœ, uzu dœ dá li kœshe tœnœ a?» ²⁷ Yisu tondœ endje, œ pa adœke: «Ba tœ azu, œ li nene; kashe tœ Ndjaba, œrœ kɔ œ li ye. Gbambanœ nene, Ndjaba li kœembœrœ œrœ kɔkɔ.»

²⁸ Yé Petro pa fœ she adœke: «Wu kane, a katœ œrœ nœ 'a ti kɔ, á na manda zœ.» ²⁹ Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œ kœsœ adœke uzu katœ anda nœ ye, dœ ndje aayanœ, ayingɔnœ, ayinœ, abanœ, agbolo nœ ye, kindi nœ ye ti mbœrœ upu nœ mœ ndje dœ pe mbœrœ upu Ɔtshɔ O'o, ³⁰ dœ oshonœ asœke, tshe gbɔ anga anda, aya, ayingɔ, ayi, agbolo, kindi œdœ ndje œrœ kanga; yeka dœ oshonœ á na manda nœ, á tshe gbɔ soro neke á ka nene. ³¹ Azu ndjoro á ndje

sœ utshunœ, endje sœ bala tœ ndɔngɔlɔnœ, yé endje nœ ndɔngɔlɔnœ œ te bala azunœ tshatshu nœ.»

*Yisu pa votɔ o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœ awa kœɔ gu tœnœ ga lœ Yerusaleme. Yisu te lima utshu endje, yé awa li lima tœ azunœ á ndje lœ lima kœna manda ye, lœsu endje sœ lima ga lafo. Yisu kpa ko ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha ga indiri tœ ye, á tetœ kœpa o'o tœ upu œrœ a yindœ kœmbœrœtœ ye fœ endje atake: ³³ «'E wu, a ɔ kɔ 6a lœ Yerusaleme. Endje ka Gbolo nœ uzu fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa. Endje wa agbɔ ngbanga ga pa ye adœke endje wo she, yé œ za she fœ angbii azu. ³⁴ Endje mɔ she, œ tu ngusha ga tœ ye, œ sɔ she dœ ndjapa, œ wo she, yeka manda olo votɔ á tshe she lœ akuzu.»

*Kœyɔndœrœ nœ Ajake dœ Yowane
(Wu 6a tœ Mat 20.20-28; Luk 22.25-27)*

³⁵ Ajake dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi, na ga ndœ Yisu, œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a yindœ nœ adœke 6œ mbœrœ œrœ neke á a yu 6œ tœnœ fœ 'a.» ³⁶ Á Yisu kœyu endje adœke: «œrœ gade dá 'e yindœ nœ adœke mœ mbœrœ fœ 'e a?» ³⁷ Endje gi fœ she adœke: «œ kœsœ adœke 6œ sœ kœsœ lœ mokɔ nœ zœ, za awa fœ 'a kœsœ ga indiri tœ zœ, anga uzu bale ga pa kuni zœ, yé anga ga pa gele.» ³⁸ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E wuwusœ œrœnœ a 'e esho ndœ nœ asœke nene. Adja 'e li kœndjo yashi kangœ á mœ ndjo bala

ye a? 'E li ndje kœgbɔ batisimunœ á mœ gbɔ bala ye a?» ³⁹ Yé endje gi fœ she adœke: «A li dœ toœnœ ye.» A Yisu gi fœ endje adœke: «Kpœtœpu, 'e ndjo yashi kanganœ á mœ ndjo ye, yé 'e gbɔ batisimu á mœ gbɔ ye. ⁴⁰ Kashe tœ kœza awa fœ uzu kœsœ ga atɪ ga pa kuni mœ too ga pa gele mœ, asœmœ wuwu mœ nene. Mbœrœ toœnœ kœdœ osho á sœ fœ endjeneke má Ndjaba guma fœ endje.»

⁴¹ Udu ayambarœnœ ndjokpa dji o'onœ atamœ œ tetœ kœso ókó ga tœ Ajake dœ Yowane. ⁴² Yisu e endje para kœkœ œ pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke agbozugo yindœ nœ adœke azu lœpe kolœ tshakudu tshagbozu nœ endje. Yé agboro azu yi ndje ndœ kœma kolœ gbɔgbɔ endje ga pa aaya azu. ⁴³ Œneke sœsœ kœmbœrœtœ endje lœ guru tœ 'e nene. Kashe, œ kœsœ adœke uzu gbe kœsœ tœ egerœ uzu ugurutœ 'e, œ li adœke tshe fatœ ye tœ ayi akwa nœ 'e. ⁴⁴ Œ kœsœ adœke anga uzu ugurutœ 'e yindœ kœsœ utshunœ, œ li adœke tshe dœ kanga nœ 'e para kœkœ. ⁴⁵ Mbœrœ Gbolo nœ uzu nana adœke azu mbœrœ akwa fœ she nene, kashe tshe na tœ kœmbœrœ akwa fœ azu dœ pe ndje kœzatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœshe ukpu azu.»

Yisu shé Bartime, ayibula

(Wu 6a tœ Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ Yeriko. Bata á endje sœ kœwuta awa bale dœ azu ndjoro, anga ayibula á i'iri ye kœdœ Bartime, gbolo nœ Time, sœ lima indiri awa tœ kœyœndœ œrœ. ⁴⁷ Tœ kœdji adœke Yisu uzu Nazarete dœke, tshe tetœ kœ'e osho: «Yisu, Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ!»

⁴⁸ Azu ndjoro rá she adœke tshe sœ koko, á tshe kpa tá tshandœ rawanœ dœ ɔgbɔnœ adœke: «Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ!» ⁴⁹ Yisu ka yé œ pa adœke: «'E e she fœ mœ.» Endje e ayibula sœmœ œ pa fœ she adœke: «Indji zœ ga waa, áalafo, tshe sœ kœ'e bœ.»

⁵⁰ Tshe za yɔgbɔdɔ læba nœ ye vwi ga ati, œ su gbuu á na ga ndœ Yisu. ⁵¹ Yisu yu she adœke: «Bœ yindœ nœ adœke mœ mbœrœ gadœ fœ bœ a?» Ayibula gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, kolœnœ adœke mœ kpa wu osho.» ⁵² Yisu pa fœ she adœke: «Gu zœ, kœyindœrœ nœ zœ she bœ ye.» Trale tshe wu osho œ te ndje tœ kœna manda Yisu.

11

Yisu li ga læ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mat 21.1-11; Luk 9.28-40; Yow 12.12-16)

¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye ndo dœ Yerusaleme, ndo dœ tshalakpi Betefaje œdœ Betani, gu ndœ kaga ɔyɔ Olive. Tshe vwa anga ayambarœ nœ ye bisha adœke: ² «'E na 6a lakpi á sœ 6a utshu 'e 6a 'e asœmœ. 'E kœwuta 6a zœ, 'e wu aya ane á endje du she kpœtœmœ, á uzu bale ɔɔ damba ga pa ye nene. 'E vwara she œ gu dœ she ga mœ. ³ Œdœ uzu kœyu 'e adœke: “Mbœrœ gadœ á 'e mbœrœ œrœ ata a?” E gi o'o fœ she adœke: “Gbozu da gbe dœ she yé tshe gi kane ye tœ ye fœ 'e katsha.”»

⁴ Endje ro œ gbɔ aya ane á endje du she 6a shu 6a læ bingi ndo dœ manda ga indiri ala awa á endje vwara she. ⁵ Anga azunœ á endje læ lima læ binginœ pa fœ endje adœke: «Œrœ gadœ dá 'e mbœrœ ataa a? Mbœrœ gadœ a 'e sœ kœvwara aya

anencœ a?» ⁶ Endje gi o'o kolœ ɓata á Yisu mi má ndœ nœ fœ ndje, yé endje za awa fœ endje kœgu dœ she. ⁷ Endje gu dœ aya ane sœmœ fœ Yisu, œ gbara ala lœba nœ endje ga pa ye yeka á Yisu ɔ á sœ ga pa nœ. ⁸ Azu ndjoro saka ndje lœba nœ endje ga tœ ala awa, anga endje ko kako ɔyɔ á ndje de ɓa lœ kindi. ⁹ Azu neke á ndje lœ lima utshuncœ dœ pe endjeneke á endje lœ manda ye lœ lima kœpa adœke: «Ozana! Ndjaba gbɔndœ tsheneke á tshe na dœ i'iri ye! ¹⁰ Ndjaba gbɔndœ akwa gbozunœ á na asœke, Ogo gbozu nœ aba azœ dœ Davidi! Ozana fœ Ndjaba ɓa lafo!»

¹¹ Yisu li lima ga lœ Yerusaleme, yé œ na ga lœ anda Tepelo. Manda kœwu osho kɔkɔ indiri tœ ye, tshe wuta awa bale dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha tœ kœgu ga lœ Betani mbœrœ ɔlɔ ro ye.

*Yisu darandœ ɔyɔ fige
(Wu ɓa tœ Mat 21.18-19)*

¹² Osho kɔrɔ lima pa nœ, lɔkɔ adœke endje wuta ga lœ Betani, ogo mi Yisu. ¹³ Tshe wu ɔyɔ fige lœ ingirinœ dœ kakonœ tœncœ, œ na kœpara tshelœncœ adœke œne gbɔ ete anga elenœ zœ. Kœndo she dœ tœncœ, tshe wu kolœ kakonœ mbœrœ œ dœdœ lima olo kœle figenœ nene. ¹⁴ Yisu darandœ ɔyɔ figenœ á pa adœke: «Adja uzu kpa zi ele zœ nene.» Yé ayambarœ nœ ye dji lima o'o nœ ye.

*Yisu gɔrɔ ayi kœka œrœ lœ Tepelo
(Wu ɓa tœ Mat 21.10-17; Luk 19.45-48; Yow 2.13-16)*

¹⁵ Manda nœ endje na ga lœ Yerusaleme. Yisu li ga lœ Tepelo œ tetœ kœgɔrɔ azu á ndje sœ lima

kœka œrœ nœ endje dœ pe endjeneke á ndje sœ lima kœyɔ œrœ kpaá ga ushu. Tshe iwwi ndaba nœ azu kœyapa ngendja, œ geta ngande nœ ayi kœka ambepa. ¹⁶ Yisu vwaratœ ye adœke, uzu bale vwavwanga dœ gbarœ nœ ye to sœnda Tepelonœ nene. ¹⁷ Yé tshe tetœ kœyisœ œrœ fœ endje adœke: «'E wuwusœ nœ nene a? Endje sú ɓa la Buku nœ Ndjaba adœke: “Anda nœ mœ kœdœ anda kœza avwala mbœrœ azu lœ ogo kœkœ.” Kashe 'e fa tœ wutu nœ aayi angba!»

¹⁸ Agbozu tshapa anganga Ndjabanœ dœ aayi kœyisœ awa akwanœ dji ataa, œ tetœ kœpara awa tœ kœwo she. Kashe endje sœ lima kœkpa awa ye mbœrœ kœyisœrœ nœ ye gbɔ lima osho tœ lœsu azu ndjoro. ¹⁹ Dœ kidala, Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta lakpinœ ye.

*Kœyindœrœ œdœ avwala
(Wu ɓa tœ Mat 21.20-22)*

²⁰ Kpa kœvwanga endje dœ tshamazi, endje wu adœke ɔyɔ fige ɔrɔ kpa ga tœ eshencœ. ²¹ Œndœ o'onœ libi te lœ Petro, tshe pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, wu kane, ɔyɔ figencœ á ɓœ dara libi ndœ nœ ɔrɔ ye.» ²² Yisu gi fœ endje adœke: «'E sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba. ²³ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke œ kœsœ adœke uzu pa fœ kagancœ asœke adœke: “Gitœ zœ kpœke yé œ te ga la kota”, á tshe kœsœsœ dœ sharapu tœ lœsu ye nene, á sœ dœ kœyindœrœ adœke o'onœ á œne pa œ mbœrœtœ endje ye, œ mbœrœtœ endje fœ she tako. ²⁴ Ádánœ á mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Œneke kœ á 'e osho ndœ nœ lœ avwala ɓa ndœ Ndjaba, 'e yindœ nœ adœke 'e gbɔ kœ, Ndjaba œ

to fœ 'e. ²⁵ Æ kœsœ adœke 'e ka kœza avwala fœ Ndjaba, á 'e kœsœ dœ o'o tœ lœsu 'e ga tœ anga uzu, 'e djerœndœ nœ yeka á Aba 'e á tshe sœ 6a lafo kœdjerœndœ ekperœ nœ 'e. [²⁶ Kashe œdœ 'e kœsœsœ kœdjerœndœ ekperœ nœ anga 'e nene, Aba 'e á tshe sœ 6a lafo œ djerœ ndje ndœ ekperœ á 'e mbœrœ nene.]»

Tshagbozu nœ Yisu to kpœta?

(Wu 6a tœ Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Endje kpa kwa ga lœ Yerusaleme, yé dœ lœndœ á Yisu sœ kœro ga lœ Tepelo, agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa dœ pe agbœ Ayuda na ga ndœ ye, ²⁸ á yu she adœke: «Bœ gbœ awa kœmbœrœ akwa nœ zœ asœke kpœta a? Uzu dœ ndje dá za awa kœmbœrœ akwa ataa fœ 6œ a?» ²⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ yindœ kœyu 'e dœ o'o bale, œ kœsœ adœke 'e gi o'o fœ mœ gbá yekane á mœ kœyisœ osho á mœ gbœ awa kœmbœrœ dœ œrœncœ asœ kœ fœ 'e. ³⁰ Ædœ dá vwa lima Yowane kœza batisimu fœ azu a? Æ dœ lima Ndjaba too azu? 'E gi o'o fœ mœ.»

³¹ Yé endje tetœ kœfa o'o ugurutœ ndje adœke: «Æ kœsœ adœke a gi fœ she atake: “Ndjaba dá vwa lima she”, tshe yu azœ adœke mbœrœ gadœ a yiyi lima ndœ o'o ama ye nene a? ³² Æ kpa kœsœ adœke a gi adœke: “Azu dá vwa lima she”, œ li ndje nene.» Gbambancœ nene, endje sœ lima kœkpa awa azu mbœrœ azu kœ wu lima scœncœ adœke Yowane kœdœ lima adja ayi kœgbara o'o ama Ndjaba kpœtœpu. ³³ Yeka á endje gi fœ Yisu adœke: «A wuwusœ nœ nene.»

Á Yisu kœgi fœ endje ndje adœke: «Æmœ ndje awa bale, mœ yi ndje soe uzu á tshe za awa noe kœmbœrœ œrœnoe asœke kœ fœ 'e nene.»

12

Ndœma toro noe ayi kœdjo kindi

(Wu ba tœ Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Yisu kpa tetœ kœpa o'o fœ endje lœ ndœma toro adœke: «Anga uzu bale djo lima kindi noe ye, œ shi ada vinu. Tshe tœ gbadjadja dji tœnoe tshakpata, œ dji kudu mbœrœ kœpu dœ ele vinunœ; œ mœ ingiri anda gbara ga lafo á kœsœ tshakudunœ yeka á kœmesho pa vinunœ. Manda noe, tshe guma o'o ugurutœ ye dœ azu kœmbœrœ akwa kindinœ, œ na ana. ² Ŏlœ kœkœ ele vinunœ li, yé tshe vwa anga ayi akwa noe ye fœ endjeneke á endje lœ ba lœ kindinœ adœke endje vwa œsœ œnoe œne ele vinunœ fœ œne. ³ Endje za she œ bi she kœrœno kœrœno, œ gi she tshakane ye gbambanœ. ⁴ Tshe kpa vwa anga angbi ayi akwa fœ endje, endje bi œkœrœ tsheneke mœ, œ gu she ga panœ. ⁵ Tshe vwa votœ uzu fœ endje, yé endje wo tsheneke mœ. Ayengœ kindi kpa vwa anga azu ndjoro, endje bi anga aayi avwanœ á tshe vwa endje asœmœ, œ wo anga endje œ wo. ⁶ Ayengœ kindinœ soepe dœ uzu tshebabale, kolœ gbolo noe ye á tshe yindœ ye waa. Tshe vwa she fœ endje tœ ndœngœlœnoe dœ gbetshelœ adœke: “Endje kpa ndara ete awa gbolo noe mœ ye.” ⁷ Ŏlœ á endje wu gbolo noe ye kœna ga ndœ endje, endje guma o'o lœ oporo tœ endje adœke: “E wu, gbolonœ á tshe soepe dœ kindinœ manda aba noe dœke. A wo she yeka á kindinœ

kœte œence azœ!”⁸ Endje za she œ wo she, œ za oko ye vwi zara ga ushu lœ kindinœ.

⁹ «Ata ayengœ kindinœ œ mbœrœ gade? Tshe na œ wo aayi akwa kindinœ kœkœ yé œ kpa za akwanœ fœ anga angbi aayi akwa. ¹⁰ Damba 'e didi o'onœ asœke ala buku nœ Ndjaba nene a? Endje su adœke:

“Badja á ayi kœmœ anda za vwi'i, œtœnce dá wuta badja á anda œ shi mbœrœ tœnce.

¹¹ Gbozu Ndjaba dá mbœrœ akwa nœ ascœmœ:

Yé a wu, œ ga tœ ala azœ waa!”»

¹² Agbozu ayuda para awa tœ kœza she ga lœ kánga manda o'o ama ye ascœmœ mbœrœ endje wu lima scœnce adœke tshe pa o'onœ tœ œne. Yé kœwu adœke azu ngba lima waa, endje ka lima tœ ye, á guda ye.

Kœyœ lapo nœ Sezare

(Wu 6a tœ Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Manda nœ, endje vwa anga Afarisayi dœ pe azu nœ Erode fœ Yisu, mbœrœ á endje kœgbœ she manda ndœma ye. ¹⁴ Endje na œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wusœ nœ adœke 6œ sœ kœpa okporo o'o, 6œ scœsœ ndje kœkatœ zœ ti fœ uzu adœke tshe li ga lœ zœ dœ ekpe o'o nene. Bœ kpakpa awa uzu nene, œ wuwu ndje tshatshu uzu nene, kashe 6œ sœ kœyisœ adja awa Ndjaba. Yé pa fœ 'a kane, œ li adœke azu yœ lapo nœ Sezare a? A yœ too a yœ nene?»

¹⁵ Bata Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, tshe pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gade á 'e yu tshelœma mœ a? 'E na dœ anga ngendjanœ gamœ dœ a wu kane» ¹⁶ Endje na dœ anganœ bale. Yisu

pa fœ endje adœke: «Tshatshu uzunœ asœke dœ pe i'iri ye á ndje su asœke koedœ œnœ de?» Endje gi fœ she adœke: «œnœ Sezare.» ¹⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «'E gi œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œnœ Ndjaba koedœ œnœ Ndjaba.» Endje ka tshikingi mbœrœ o'onœ á tshe gi fœ endje.

*Asadukayi yu Yisu tœ upu nœ kœshe lœ akuzu
(Wu 6a tœ Mat 22.23-33; Luk 20.27-38)*

¹⁸ Anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje pa œnœ endje adœke kœshe lœ akuzu gugu nene. Á yu lima Yisu atake: ¹⁹ «Ayi kœyisœrœ, Moyize su liya mbeti fœ 'a adœke: œdœ uzu kœsœ dœ ayancœ á tshe koeto yashe á endje kœzuzu gbolo dœ she nene, á tshe koetshu, œ li adœke tshe to koya manda ayancœ mbœrœ á tshe kœzu gbolo lœ œsœ ayancœ á tshe tshu asœmœ. ²⁰ Mbœrœ tœncœ ataa, anga ayazu mindu dœ bisha (7) lœ ayizu bale. Eyancœ za yashe, œ zuzu uzu dœ she nene yé œ tshu ye. ²¹ Bishancœ to yashencœ manda ye, œ zuzu uzu dœ she nene, œ tshu ndje ye. Votœncœ awa bale. ²² Ugurutœ endje mindu dœ bisha á ndje to yashe sœmœ, anga bale zuzu gbolo dœ she nene. Yé manda nœ kœ, yashencœ za awa œ tshu ndje ye. ²³ Ataa, dœ olo nœ kœshe lœ akuzu, yashencœ œ dœ awo de, mbœrœ endje mindu dœ bisha kœ to lima she tœ awo endje yema a!»

²⁴ Yisu pa fœ endje adœke: «Koto á œndœ tœ 'e œ ro 'e ata a? Ádancœ koedœ adœke 'e wuwusœ buku nœ Ndjaba dœ pe gbœgbœ ye nene. ²⁵ Ōlœ kœshe lœ akuzu, azu œ totœ endje nene kashe endje lœ ƒata aandjelu ƒa lafo. ²⁶ Á koedœ tœ o'o nœ kœshe lœ akuzu, 'e didi ala mbeti nœ Moyize tœ o'o á Ndjaba

pa lima fœ she ala owo á sœ lima koetsi lœ ɔyɔ nene a? Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke: “Ɛmœ kœdœ Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo.” ²⁷ Tshe dœdœ Ndjaba nœ akuzu nene, tshe kœdœ Ndjaba nœ azu á ndje sœ dœ soro. 'E lœ adja lœ djingili.»

Upu gadē da ropa anganœ kɔkɔ a?

(Wu 6a tœ Mat 22.34-40; Luk 10.25-28; Luk 20.39-40)

²⁸ Anga ayi kœyisœ awa akwa dji endje kœvwarandœ o'onœ ataa, œ wu adœke Yisu gi adja o'o fœ Asadukayinœ. Á gitœ ye ndoo dœ Yisu á yu she adœke: «Awa o'o gadē dá ropa anganœ lœ awa akwa a?» ²⁹ Yisu gi adœke: «Alinœ kœdœ: Azu Israyele, 'e dji kane, Gbozu, Ndjaba nœ azœ sœ tshebabale. ³⁰ Yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœ dœ lœsu zœ bale, dœ ishiri zœ kɔ, dœ gbetshelœ nœ zœ kɔ dœ pe gbɔgbɔ zœ kɔ. ³¹ Bisha awa o'o dœke: Yindœ yanga zœ ɓata ɓœ yindœtœ zœ dœ tœ zœ. Anga upu á ro œneke bisha gugu nene.» ³² Ayi kœyisœ awa akwa pa fœ she adœke: «Adjapu, ayi kœyisœrœ, ɓœ pa okporo o'o, Ndjaba sœ tshebabale yé anga ɓata she gugu nene. ³³ Yé kœyindœ ye dœ lœsu zœ bale, dœ kœwusœrœ nœ zœ kɔ, dœ gbɔgbɔ zœ kɔ œdœ ndje kœyindœ yanga zœ ɓata á ɓœ yindœtœ zœ dœ tœ zœ, ropa kœsho agea pa wopa fœ Ndjaba œdœ tokóró kɔ.» ³⁴ Yisu wu adœke tshe gi o'o tœ uzu nœ kœwusœrœ, œ pa fœ she adœke: «Ɓœ ndo tœ kœte uzu Ogo gbozu nœ Ndjaba.» Anga uzu bale á tshe kpa yu she dœ o'o gugu nene.

Masiya œdœ Davidi

(Wu 6a tœ Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ɖlɔnœ á Yisu sœ lima tœ kœyisœ œrœ 6a lœ Tepelo, tshe yu adœke: «Ɖ mbœrœ kotoo á aayi kœyisœ awa akwa pa adœke Masiya kœdœ gbolo nœ Davidi a? ³⁶ Ɖtshɔ Ishiri mbœrœ akwa lœ Davidi, yé tshe pa tœ ye dœ tœ ye adœke:

“Gbozu Ndjaba mindœ nœ fœ Gbozu nœ mœ adœke:

Sœ ga ati ga pa kuni mœ œrrr

mœ kœko ayingba zœ gatshakudu ada zœ yekane.”

³⁷ Davidi dœ tœ ye e she Gbozu yé mbœrœ gadœ á tshe kpa fa gbolo nœ ye a?» Azu ndjoro sœ lima kœdji she dœ yanga.

Yisu pa o'o dœ ádá aayi kœyisœ awa akwa

(Wu 6a tœ Mat 23.1-12; Luk 20.45-47)

³⁸ Lœ kœyisœ œrœ nœ ye, tshe pa lima adœke: «Ala 'e gbɔ dœ aayi kœyisœ awa akwa kane: Endje yindœ kœyisœtœ endje kœero dœ yɔgbɔdɔ lœba tœ ala azu yeka á 'e kœbala endje lœ ukpulu azu.

³⁹ Endje yindœ kœsœ lœ ngande á sœ 6a utshunœ lœ sinagoga œdœ pe kœsœ 6a tœ œsœ agboro azu lœ angbo. ⁴⁰ Endje u ayashe koya œ ko œrœ tœ endje kɔ, endje yindœ kœ'e osho œrrr fœ Ndjaba yeka azu kœgbe adœke œne dá dœ ɔtshɔ azu. Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ wa bala ɔgbɔ ngbanga ga tœ endje.»

Tokóró nœ yashe koya

(Wu 6a tœ Luk 21.1-4)

⁴¹ Yisu sœ ga ati 6a sœnda Tepelo, ga indiri gbarœ tokóró á sœ kœwu mara kœeto œrœ nœ azu fœ

Ndjaba. Ayi kœgbɔ ukpulu œrœ sœ lima kœto egerœ ngendja. ⁴² Atamœ yeka anga yashe koya á tshe dœ ayi oyo á akɔnœ tshu, na ndje á ko kolœ aya ngendja œnœ ye bibisha va ga lœ gbarœ tokórónœ. ⁴³ Yé Yisu e ayambarœ nœ ye, œ pa fœ endje: «Mœ pa fœ 'e dœ okporo o'o adœke yashe koya nœ asœke to œnœ ye kœropa azu kɔ. ⁴⁴ Gbambanœ nene, azu kɔ ko ngendja neke á sœsœ dœ akwa ɓa ndœ endje nene, kashe œshe, tshe ko œneke kɔ á tshe sœ dœ tœnœ, á sœ má adœke tshe zi dœ œrœ nœ ye.»

13

*Yisu mindœ nœ adœke anda Tepelo œ ndi
(Wu ɓa tœ Mat 24.1-3; Luk 21.5-7)*

¹ Lɔndɔ á Yisu sœ lima kœwuta sœnda Tepelonœ, anga ayambarœ nœ ye pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, wu kane! Wu ogboro badjanœ asœ, wu egerœ zamiti andanœ asœ!» ² Yisu pa fœ she adœke: «Bœ wu egerœ andanœ asœmœ? Anga badjanœ bale œ ka pe lafo nene, endje ndi tshelœnœ para ye.»

³ Yisu na kœsœ ga ati ɓa pa kaga ɔyɔ Olive kpœ tshatshu Tepelo. Petro, Jake, Yowane œdœ Andere á endje sœ lima kpœsœnœ dœ she yu she adœke: ⁴ «Pa fœ 'a kane. Dœ ɔɔ gadœ dá œrœnœ asœmœ œ mbœrœ má tœ endje a? Yé œrœ gadœ dá ma má adœke olonœ tɔ ye a?»

*Koshe œdœ oyo œ na
(Wu ɓa tœ Mat 10.17-22; Mat 24.4-14; Luk 12.11-12; Luk 21.8-19)*

⁵ Yisu pa fœ endje adœke: «Ala 'e gbɔ, uzu bale fafara 'e nene. ⁶ Azu ndjoro œ na bala dœ i'iri mœ, yé œ pa adœke: “Ɔmœ koedœ Masiya.” Endje fara azu ndjoro. ⁷ Ɔlɔ á 'e kœsœ kœwu koshe lakpi too kœdji o'o nœ koshe zara, awa zaza 'e nene. Ɔ li adœke œrœ ataa mboerœtœ endje utshunœ, kashe œ doédœ damba kœka tshapashœnœ dœmœ nene. ⁸ Azu tshelœ ogo bale œ tetœ koshe dœ azu tshelœ anga ogo, yé anga ogo gbozu œ nga ndje koshe dœ anga ogo gbozu. Ɔshœ œ turutœ ye lœ ogo kɔ, yé egerœ ogo œ za osho djigi. Ɔ sœ ngbewo b̄ata oyo á yashe œ wu utshu kœzu gbolo nœ ye.»

⁹ «Kashe ala 'e gbɔ pa undu 'e kane. Endje tɔ bala meza pa 'e, endje bi bala 'e kɔ lœ Sinagoga, endje yu ama 'e dœ ala agbozugo dœ pe ndje agboro agbozu mboerœ mœ, yé 'e pa bala o'o mboerœ upu nœ mœ fœ endje. ¹⁰ Mboerœ œ sœ adœke Ɔtshœ O'o wuta ga ndœ azu kɔ lœ ogo utshunœ adœke ndɔngɔlɔ osho œ ka. ¹¹ Á kœsœ adœke endje ko 'e na tœnœ ga tœ osho kœwa ngbanga, 'e tɔtɔ lœsu 'e tœ o'o á 'e pa nene. Dœ lœkœnœ ascœmœ, 'e pa o'o neke á wuta lœ gbetshelœ nœ 'e. Mboerœ o'onœ toto lœ 'e dœ tœ 'e nene, kashe Ishiri nœ Ndjaba dá to o'onœ fœ 'e. ¹² Uzu œ va atɔ ayanœ ndœ kuzu, aba gbolo œ za gbolo nœ ye adœke endje wo she ye. Agbolo œ gbɔ upu dœ aayi kœzu endje yé œ mboerœ adœke endje wo endje ye. ¹³ Azu kɔ œ yiangba 'e mboerœ i'iri mœ. Kashe uzu neke á tshe ru lœsu ye œrrr kpa ga tœ kœka oshœnœ, tshe gbɔ soro.»

Ɔlɔ kœwu œrœ kanga

(Wu ba tœ Mat 24.15-25; Luk 21.20-24; 17.23;

Luk 21.8)

¹⁴ «Uzu á tshe kœdi mbeti nœ asœke, tshe gbe dœ tœnœ dœ ɔtshɔnœ kane: Á kœsœ adœke 'e wu ekpe Ayi kœndi œrœ ɓa tœ osho á li dœ she kœsœ tœnœ nene, œ li adœke azu ogo Yuda kpa œ kotoe endje yiwa tœnœ ɓa pa kaga. ¹⁵ Tsheneke á tshe kœsœ bala ɓa pa anda, tshe kpa jerœ ga ati tœ kœrɔ gbarœ nœ ye ɓa sœnda yeka á kœkpa dœ tœnœ nene. ¹⁶ Tsheneke á tshe kœsœ bala ɓa lœ kindi, tshe kpa fatœ ye ndœ kœgu ɓa lakpi ndœ kœza lœba nœ ye nene! ¹⁷ Egerœ oyo mboerœ ayashe á ndje lœ bala dœ nguzu œdœ endjeneke á ndje sœ kœko ɔngɔ ga lœ ama agbolo dœ ɔlɔnœ ascœmœ. ¹⁸ 'E ki fœ Ndjaba adœke œ mboembœrœtœ endje dœ olo kpengba izi* nene. ¹⁹ Mboerœ dœ lɔkɔnœ ascœmœ, azu œ wu bala œrœ kanga œneke á endje wuwu anganœ bale nene kœtotœ ali kœmbœrœ tshapashɔ, dœ lɔkɔ á Ndjaba mboerœ tshalafo dœ pe tshaati œrrr ga tœ kpesheke nœ asœke, yé mara neke kpa mboerœtœ endje nene. ²⁰ Œdœ Gbozu kœgbe má lima tœ kœgi átá olonœ nene, uzu bale œ sœpe má dœ soro nene, kashe mboerœ endjeneke á tshe ke endje dá tshe gi átá olonœ ga utshunœ.

²¹ «A kœsœ adœke uzu pa fœ 'e adœke: “'E wu, Masiya dœke! 'E wu, tshe sœ ɓa e!” 'E yiyindœ nœ fœ she nene. ²² Gbambanœ nene, azu á ndje pa adœke œne kœdœ Masiya dœ pe aayi kœgbara o'o nœ wala œ wuta bala ndjoro. Endje mboerœ afá dœ pe ambára œrœ ndjoro tœ kœgbɔ awa kœbili

* **13.18** 13.18 Olo kpengba izi ɓa ndœ Ayuda, kœdœ olo á yavuru œ ni waa lœnœ

dœ endjeneke á Ndjaba ke endje. ²³ Kashe 'e, ala 'e gbɔ kane! Mœ pandœ nœ kɔ fœ 'e utshunœ ye.»

Kœna Gbolo nœ uzu

(Wu ɓa tœ Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Manda olo kœwu œrœ kanganœ asœmœ, osho œ bu yé ɔɔ œ tɔ nene, ²⁵ angerepe œ yo ga ati œdœ œrœ nœ gbɔgbɔ kɔ ɓa lafo œ turutœ ye. ²⁶ Yeka á 'e wu Gbolo nœ uzu kœna lœ ondoro dœ gbɔgbɔ djigi œdœ lœ mokɔ. ²⁷ Tshe vwa bala aandjelu nœ ye tœ osho kɔ pa ɔshɔ dœ tshalafo ndœ kœngbɔɔa bala endjeneke á Ndjaba ke endje.»

Ɔyɔ fige yisœ œrœ

(Wu ɓa tœ Mat 24.32-36; Luk 21.29-33)

²⁸ «'E gbɔ œrœ lœ kœyisœ œrœ á ɔyɔ fige œ yisœ nœ kane. Ɔɔnœ á 'e kœwu kako ɔyɔ fige á sœ kœyo tœ ganeanœ kɔ, á tafonœ kœwuta, 'e wusœ nœ adœke olo kœlu ngwarœ ndo ye. ²⁹ Œ sœ ndje atamœ fœ 'e, ɔɔ á 'e kœwu ndje œrœ ata kœmbœrœtœ endje, 'e wusœ nœ adœke Gbolo nœ uzu ndoo ye, tshe sœ lœ manda 'e. ³⁰ Mœ sœ kœpa adjapu fœ 'e, azu nœ tshakpesheke, endje ro kɔ nene á œrœnœ œ mbœrœtœ endje. ³¹ Tshalafo dœ tshapa ɔshɔ œ ro, yé o'o ama mœ œ ro nene.»

'E lolo nene

(Wu ɓa tœ Mat 24.42; Mat 25.13-15; Luk 12.36-38; 19.12-13)

³² Kashe ɔɔnœ, uzu bale œ wusœ nœ nene, œdœ andjelu ɓa lafo, œdœ Gbolo nœ uzu, endje wuwusœ nœ nene, kolœ Aba bale dá wusœ nœ. ³³ «Ala 'e gbɔ, yé 'e lolo nene mbœrœ 'e wuwusœ olonœ nene. ³⁴ Œ sœ ɓata anga uzu na ana, á katœ manda gbagba nœ ye ti fœ aayi kœgbɔndœ nœ. Á

pa fœ endje adœke endje ko ala endje toœnœ. ³⁵ 'E ko ala 'e toœnœ mbœrœ 'e wuwusœ ɔɔ kœgu ayengɔ anda nene, dœ akidala, dœ abutshɔ, lœ iki kɔngato too dœ tshamazi, ³⁶ mbœrœ tshe wuwuta ngbangi œ gbɔ 'e yé 'e sœ tœ olo nene. ³⁷ O'o á mœ pa fœ 'e, mœ sœ kœpa fœ azu kɔ: 'e lolo nene.»

14

Kœvwarandœ o'o tœ kœza Yisu
(*Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yow 11.47,49,53*)

¹ Œ sepe lima olo bisha tœ angbo nœ Pake œdœ pe ndje œnœ mapa neke á susuku nene yeka agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ ndje aayi kœyisœ awa akwa para lima awa adœke œne za Yisu ndœ kœwo she. ² Endje pa ugurutœ endje adœke: «A zaza she lœ lɔndɔ angbonœ nene mbœrœ azu œ vwaratœ endje ye.»

Anga yashe bale su ungu yombo ga lœ kumu Yisu

(*Wu 6a tœ Mat 26.6-13; Luk 7.36-38; Yow 12.1-8*)

³ Yisu sœ lima lœ Betani 6a sœnda nœ ayi boroma Shimu kœzi œrœ, anga yashe bale na dœ ungu yombo nœ ye lœ anga á endje mbœrœ dœ badja albatre. Yombonœ ascœmœ dœ adja narde á amanœ gbɔ dœ panœ. Tshe kavwa ama anganœ á su yombonœ ga lœ kumu Yisu. ⁴ Anga azunœ á ndje lœ lima tœ œsœnœ oma dœ ókó á pa lœ ugurutœ endje adœke: «Mbœrœ gade á tshe ndi ungu yombo nœ ye atamœ a? ⁵ Endje za má yombonœ ascœmœ, œ za yɔ œrœ œ gbɔ denari kœropa kama voto á kœkurutshelœ nœ tœ ayi oyo!» Tshelœ endje œrɔ gboo ga tœ yashœnœ ascœmœ.

⁶ Yé Yisu pa adœke: «'E katœ ye yé, mbœrœ gade á 'e suku dœ she a? Tshe mbœrœ otshœrœ ga tœ mœ. ⁷ Ayi oyo, 'e lœ dœ endje ðlœ dœ ðlœ yé ðlœnœ á lœsu 'e kœyindœ nœ, 'e mbœrœ otshœrœ fœ endje zœ. Kashe œmœ, a lœlœpe dœ 'e waa nene. ⁸ Œrœ á sœ má adœke tshe mbœrœ dá tshe mbœrœ ascœmœ: Tshe sú ungu yombo ga tœ mœ utshu nœ kœshi mœ. ⁹ Mœ sœ kœpa dœ okporo o'o fœ 'e adœke, osho kœ á endje pandœ Œtshœ O'o, endje gbe dœ œrœ á yashe sœke mbœrœ ascœ.»

Yudasi za Yisu yœ œrœ

(Wu 6a tœ Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Yudasi Isikariote, anga bale lœ ayambarœ nœ Yisu ndjokpa dœ bisha, na ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba kœza Yisu yœ œrœ. ¹¹ Kœdji o'onœ ataa, endje sœ dœ yanga œ ði mbulu kœko ngendja fœ she. Yudasi te lima tœ kœmirœtshelœ ye ndœ olo ga ðe dá œne kœza she fœ endje.

Ayambarœ nœ Yisu guma rœgo angbo Pake

(Wu 6a tœ Mat 26.17-19; Luk 22.7-13)

¹² Dœ olo angbo nœ mapa á susuku nene, á endje wo lima aya apata pa angbo Pakenœ. Yeka ayambarœ nœ Yisu yu she adœke: «Bœ yindœ nœ adœke a na ðata á kœguma kœzirœ Pakenœ fœ ðœ a?» ¹³ A tshe vwa anga ayambarœ nœ ye bisha adœke: «'E na ða lœ egerœ ongo, 'e gbœtœ 'e dœ anga yakoshe á tshe za lœsú ungu ga lœ kumu ye. 'E te mangba ye ¹⁴ yé osho á tshe li ga tœnœ, 'e pa fœ ayengœnœ adœke: “Ayi kœyisœrœ yu adœke: Osho á mœ zi Pakenœ dœ ayambarœ nœ mœ sœ kpœta a?” ¹⁵ Tshe yisœ anga gbœshœ œneke á sœ tœ egerœnœ ða lafo dœ œrœ neke á li lœnœ

kɔkɔ, yeka á 'e kœguma kœzirœncœ ba zœ foe azœ.»
 16 Ayambarœ ro ba lœ ongbo, œ gbɔ œneke kɔ á tshe pa má tœncœ foe endje ascœmœ, yé á endje guma kœzirœ Pakencœ kpœtœmœ.

Anga yambarœ nœ Yisu œ ka she

(Wu ba tœ Mat 26.20-25; Luk 22.14; Yow 13.21-30)

17 Dœ akidala, tshe yikumu ye dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha. 18 Ɔlɔ á endje sœ pa kœzirœ, Yisu pa foe endje adœke: «Mœ sœ kœpa dœ okporo o'o foe 'e adœke, anga uzu bale ugurutœ 'e á tshe sœ kœzi œrcœ dœ mœ kpœtœ œscœncœ œ ka mœ.» 19 Kœdji o'o ataa, œ za oyo tœ lœsu endje, yé endje tetœ kœyu she uzu dœ uzu adœke: «Ædœ mœ a?» 20 Tshe gi foe endje adœke: «Ædœ anga yanga 'e ugurutœ 'e ndjokpa dœ bisha, á 'a sœ kœngbɔ kane a lœ gbarœ kœzirœ dœ she bale ascœmœ. 21 Gbambancœ nene, Gbolo nœ uzu œ tshu бата á endje sú lima ala buku nœ Ndjaba tœ upu nœ ye. Kashe oyo nœ uzu á tshe ka Gbolo nœ uzu foe angbi azu! Æ sœ má dœ œtshœncœ mbœrcœ uzuncœ adœke adja endje zuzu she nene.»

Undu œdœ indji Yisu

(Wu ba tœ Mat 26.26-29; Luk 22.15-20; 1Ko 11.23-26)

22 Ɔlɔ á ndje sœtœ kœzi œrcœ, Yisu za mapa œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœncœ, œ ko foe ayambarœ nœ ye, yé œ pa adœke: «'E ko, ascœ kœdœ undu mœ.» 23 Manda nœ, tshe za ndje yashi, yé manda kœdonga Ndjaba, tshe za foe endje, á endje kɔ ndjo. 24 Yé á tshe mindœ nœ foe endje adœke: «Ascœ kœdœ indji mœ, indji á guma ayo ugurutœ

Ndjaba dœ azu, á tu mboerœ azu kɔ. ²⁵ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, mœ kpa ndjo vinu nene œrrr lɔkɔnœ á mœ ndjo bala tafonœ 6a lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.» ²⁶ Manda kœdonga Ndjaba dœ itshi, endje wuta ndœ kœɔ ga pa kaga ɔyɔ Olive.

Yisu gbara fœ Petro adœke tshe 'ea œne

(Wu 6a tœ Mat 26.30-35; Luk 22.33-34; Yow 13.37-38)

²⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «E'e kɔ 'e katœ mœ ti ye, mboerœ endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: “Mœ wo bala ayi kœgbɔndœ apata yé apatanœ œ ndjɔtshelœtœ endje kpa ye.” ²⁸ Kashe manda kœshe mœ lœ kuzu, mœ na bala utshu 'e ga lœ Galilayi.» ²⁹ Petro pa fœ she adœke: «Ataa azu kɔ kœkatœ zœ ti, mœ katœ zœ ti nene.» ³⁰ Á Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 6œ dœ adjapu adœke, dœ abutshɔnœ asœke, utshu nœ bisha iki kɔngato, 6œ pa adœke 6œ wuwusœ mœ nene awa votɔ.» ³¹ A Petro kpa pa fœ she adœke: «Æ kœli adœke a tshu dœ 6œ, mœ pa bale nene adœke mœ wuwusœ zœ nene.» Yé udu ayambarœnœ pa ndje awa bale.

Yisu 6a lœ Getesemane

(Wu 6a tœ Mat 26.36-46; Luk 22.40-46)

³² Manda nœ, Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ anga osho bale á i'irinœ kœdœ Getesemane á tshe pa fœ endje adœke: «'E lœ ga atɔ kpœke mœ na kœki fœ Ndjaba kane.» ³³ Tshe za Petro, Jake œdœ Yowane po tœ ye. Æ tetœ kœza oyo fœ she yé awa li she gɔrɔ. ³⁴ Á tshe pa fœ endje adœke: «Lɔsu mœ sœ tshé tshé dœ oyo adœke mœ tshu ye. 'E lœpe kpœke kashe 'e lolo nene.» ³⁵ Tshe gitœ ye tœ endje teasho ga utshunœ, œ gote ga lœ ɔshɔ, œ ki fœ

Ndjaba adoëke awa œerœnce á yindœ koembœerœtœ endje, gitœ endje tœ œene. ³⁶ Tshe pa adoëke: «Aba mœ, 6œ li koembœerœ œerœ kœ, gi yashi kanganœ asœke utshu mœ. Mbœembœerœ œeneke á mœ yindœ nœ nene kashe mbœerœ œeneke á li dœ gbetshelœ nœ zœ.»

³⁷ Tshe fatœ ye, œ gu ga ndœ endje, œ gbœ endje lœ olo. Tshe e Petro œ yu she adoëke: «Shimu, 6œ lo lo a! Bœ sœsœ dœ gbœgbœ tœ kœsœ uburu tœ ala zœ manda ada œœ bale nene a? ³⁸ 'E lolo nene, yé œ ki fœ Ndjaba adoëke Satana fafara 'e nene. Ishiri uzu gbe dœ koembœerœ œtshœrœ yeka á undu ye gugu dœ gbœgbœ nene.»

³⁹ Manda nœ, tshe kpa kwatœ ye tœ bishanœ kœki fœ Ndjaba kolœ dœ o'onœ á tshe pa má utshunœ asœmœ. ⁴⁰ Tshe kpa gu ga ndœ ayambarœnce, œ gbœ endje kolœ lœ olo, ndara olonœ na lima pa endje, awa endje gi lima o'o fœ she gugu nene. ⁴¹ Tshe kwa tœ votœnce, œ pa fœ endje adoëke: «'E sœpe kœlo tœnce œdœ pe kœyatœ 'e a? Œlœnce to ye! 'E wu kane, endje na kœza Gbolo nœ uzu gatshakane ayi koembœerœ ekperœ. ⁴² E áalafo, a na! Ayi kumu mœ má na ye!»

Kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yow 18.2-11)

⁴³ Lœndœ á Yisu sœpe kœpa o'o kolœnce atake, Yudasi, anga ayambarœ lœ andjokpa dœ bisha yi kumu ye. Tshe na awa bale dœ azu ndjoro dœ ingiri yakamba œdœ pe ndindi œœ tshakane endje. Agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœeyisœ awa akwa œdœ agbœ Ayuda dá vwa lima endje. ⁴⁴ Yudasi á tshe za Yisu yœ œerœ pa lima

tshelœ o'o dœ endje adœke: «Uzu á mœ kœuru tshelœ utu ye, œshe dœmœ. 'E za she, yé ala 'e gbœ yeka á 'e kœegu dœ she.» ⁴⁵ Trale Yudasi wuta, œ na ndo dœ she á pa fœ she adœke: «Ayi kœeyisœrœ!» Ngbewo á uru tshelœ utu ye. ⁴⁶ Azunœ tepa Yisu, á za she. ⁴⁷ Yeka anga yanga endje á tshe sœ lima kpoetœmœ gbota ingiri yakamba nœ ye á de anga ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjaba, á wa utu ye ndja.

⁴⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na dœ ingiri yakamba dœ pe ndje ndindi œyœ tshakane 'e ndœ mœ b̄ata œmœ kœdœ ayi angba a? ⁴⁹ Ōlœ dœ œlœ, mœ sœ lima lœguru tœ 'e, mœ yi ndje lima œsœ œrœ lœ Tepelo, yé 'e zaza mœ lima nene. Kashe œneke kœ wuta mbœrœ adœke o'o ala buku nœ Ndjaba kœmboerœtœ ye.» ⁵⁰ Ayambarœnœ kœ katœ ye ti, yé œ kpa kpiri. ⁵¹ Anga gbolo yakoshe bale na lima manda ye, tshe i lima akpa ayi lœba ga tœ igi ye. Endje za she. ⁵² A tshe katœ akpa ayi lœbanœ ti, á djœ dœ œrœ kpendro.

Yisu 6a utshu aayi kœwa ngbanga

(Wu 6a tœ Mat 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yow 18.12-18)

⁵³ Endje za Yisu gutœnœ 6a utshu egerœ nganga Ndjaba. Agbœ ayudanœ ndje dœ aayi kœeyisœ awa akwanœ dœ pe agbozu nœ anganga Ndjabanœ kœ ngbœtœ endje gasœnœ. ⁵⁴ Petro sœ lima kœna manda Yisu yima yima lœ ingirinœ œrrr 6a uguru gbagba anda nœ egerœ nganga Ndjaba, yé á sœ lima ga indiri owo awa bale dœ ayi akwa nœ gbozu nœ anganga Ndjaba. ⁵⁵ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ agboro aayi kœwa ngbanga, sœ kœpara

lima awa adœke œne gbɔ anga uzu á tshe kœpa anga tshenea o'o goro œsœ Yisu, á œne kœgbɔ awa kœwo she. Yé endje gbɔgbɔ œnœ endje lima uzu bale nene. ⁵⁶ Mbœrœ ili azunœ sœ lima kœko o'o ga pa ye, kashe ama endje sœsœ lima bale nene.

⁵⁷ Anga endje áalafo, œ za bishu ga pa ye adœke: ⁵⁸ «A dji lima she adœke: “Œmœ, mœ ndi bala tshelœ anda Tepelonœ á azu mbœrœ dœ kane endje ye, yeka manda olo votɔ á mœ kpa mɔ anga tafonœ œneke á azu œ li kœmbœrœ dœ kane endje nene.”» ⁵⁹ Ata atamœ gbaa, o'o ama endje sœsœ lima ndje awa bale nene.

⁶⁰ Yé á egerœ nganga Ndjaba áafo gbara lœ ugurutœ azu á endje ngbɔtœ endje ascœmœ, á yu Yisu adœke: «Bœ ïi ama zœ ndœ o'o œneke kɔ á azu œ ko ga pa zœ ascœke nene a?» ⁶¹ Yé Yisu sœ œrœ nœ ye ko ko ko, œ ïi ama ye bale nene. Egerœ nganga Ndjabanœ kpa yu she adœke: «Bœ kœdœ Masiya, Gbolo nœ Ndjaba á azu œ donga she a?» ⁶² Yisu gi adœke: «Ë, œmœ kœdœ she. Yé 'e wu bala Gbolo nœ uzu kœsœ ga atɪ ga pa kuni Ndjaba á tshe sœ dœ gbɔgbɔ kɔ, yé 'e wu ndje bala she kœjerœ lœ ondoro ɓa lafo.»

⁶³ Kœdji ataa, egerœ nganga Ndjaba oma dœ ókó, œ suru tshelœ lœba tœ ye, yé á pa adœke: «Ádá kpa kœdji atimu tœ azœ gugu nene! ⁶⁴ 'E dji she kœpa ngbindi o'o goro œsœ Ndjaba a! 'E gbe má œnœ 'e dœ tœnœ kotoo?» Yé ngbɪi endje wa ga tœ ye adœke: «Tshe li dœ kuzu!»

⁶⁵ Anga endje ugurunœ tetœ kœtu ngusha ga tœ ye, kœgwa ala ye dœ lœba, kœdu she, á lœ kœyu she adœke: «Pandœ uzunœ á tshe du ɓœ!» Yé aayi akwanœ tshu ga paye á sœ kœda ala ye.

Petro 'ea Yisu
(*Wu 6a tœ Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Yow 18.17,25-27*)

⁶⁶ Bata á Petro soepe lima 6a ati 6a lœ gbagba, anga yashe akwa nœ egerœ nganga Ndjaba yi kumu ye. ⁶⁷ Tshe wu Petro 6a indiri owo, á tondœ ye œrrr, á yu she adœke: «Æ6œ ndje, 6œ koedœ lima anga uzu nœ Yisu, uzu Nazarete.» ⁶⁸ Petro vusœ nœ á pa adœke: «Mœ wuwusœ ye nene yé mœ sœ ndje gene nœ o'onœ á 6œ sœ kœpa tœnœ.» Tshe áafo œ wuta œ ká 6a tœ manda gbagbanœ. ⁶⁹ Yashe soemœ wu she œ tetœ koemindœ nœ fœ azu á ndje lœ lima kpœtœmœ adœke: «Uzunœ á tshe sœ 6a e, koedœ anga azunœ ascœmœ.» ⁷⁰ Petro kpa vusœ nœ. Manda nœ teasho, azu á ndje lœ lima kpœtœmœ kpa yu Petro adœke: «Adjapu, 6œ koedœ anga uzunœ mboerœ 6œ koedœ uzu tshelœ Galilayi.» ⁷¹ Petro tetœ koedarama ye dœ pe kœwa igi ye adœke: «Mœ wuwusœ yakoshenœ a 'e pa tœ ye ascœmœ nene.» ⁷² Ngbewo, á kœngato kpa ki tœ bishanœ. Yé Petro gbe tshelœ ye ndœ o'onœ á Yisu pa lima fœ she adœke: «Utshunœ adœke kœngato ki awa bisha 6œ pa wa 6œ wuwusœ mœ nene awa votœ.» Tshe wuta dœ agbœ ga ushu, yeka a ki.

15

Yisu 6a utshu Pilato
(*Wu 6a tœ Mat 27.1-2,11-26; Luk 23.1-5,13-25; Yow 18.28-19.16*)

¹ Dœ tshamazi tuu, agbozu tshapa anganga Ndjaba vwarandœ o'o dœ agbœ Ayuda, aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe aayi kœwa ngbanga para kœkœ. Endje i Yisu ga tœnœ, œ na dœ she fœ Pilato.

² Pilato yu she adœke: «Ɛbœ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?» Yisu gi fœ she adœke: «Ɛbœ dá pa ataa.»

³ Agboro agbozu tshapa anganga Ndjaba pa wala ga pa ye tɔpanœ kpuru. ⁴ Pilato kpa yu she: «Bœ i ama zœ nene a? Dji o'o á endje pa ga pa zœ asœke.» ⁵ Kashe Yisu gigi o'o bale nene, yé uvuru Pilato kpa ye.

⁶ Lɔkɔ angbo Pake lœ ngbugu bale dœ bale kɔ, Pilato sœ lima kœkatœ ayi kánga bale, tsheneke á endje kœyɔndœ ye. ⁷ Yé tsheneke á endje e she Barabase sœ lima lœ kánga dœ anga azu á endje nga koshe œrrr á wo uzu. ⁸ Azu ndjoro na ga ndœ Pilato, œ tetœ kœyu she adœke tshe kpa mbœrœ anga œrœnœ á tshe mbœrœ ɔalima fœ œne ascœmœ. ⁹ Pilato gi fœ endje adœke: «'E yindœ nœ adœke mœ za awa fœ gbozu nœ Ayuda dœ tshe gu da ye a?» ¹⁰ Mbœrœ tshe wu lima scœnœ adœke agbozu tshapa anganga Ndjabanœ mbœrœ úkú ga tœ Yisu yeka á na dœ she fœ œne ascœmœ. ¹¹ Agbozu tshapa anganga Ndjabanœ bili azu ndjoro kœyu Pilato adœke endje za awa fœ Barabase adœke tshe gu da ye. ¹² Pilato kpa yu endje adœke: «Mœ mbœrœ gadœ dœ uzu á 'e e she adœke gbozugo nœ Ayuda a?» ¹³ Endje ta rawa kɔkɔ adœke: «Wo she ɓa pa kurushi!» ¹⁴ Pilato gi fœ endje adœke: «Ɛrœ gadœ dá tshe mbœrœ a?» Endje kpa ve rawa tœ ɔgbɔnœ adœke: «Wo she ɓa pa kurushi!» ¹⁵ Pilato vwara Barabase tœ kœza yanga fœ azu, œ za Yisu adœke endje ɓi she dœ ndjapa, œ za she ga tshakane endje adœke endje wo she ɓa pa kurushi.

Aturugu mɔ Yisu

(Wu ɓa tɔe Mat 27.27-31; Yow 19.2-3)

¹⁶ Aturugu li dɔe Yisu ga lɔe gbagba anda nɔe gbozugonɔe, ɔe e tɔe endje para kɔkɔ. ¹⁷ Endje verɔe yɔgbɔdɔ odorɔ lɔeba ga tɔe ye, ɔe verɔe kpoto ishi ga tɔe kumu ye. ¹⁸ Manda nɔe, endje tetɔe kɔemɔ she adɔeke: «Abala, gbozugo nɔe Ayuda!» ¹⁹ Endje sɔ kumu ye dɔe adja wara, ɔe tu ngusha ga tɔe ye, yɛ ɔe ká kɔegote dɔe pe kɔetra kumu endje ga ati ga tshatshu ye. ²⁰ Manda kɔemɔ she, endje sɔ lima odorɔ lɔebanɔe á endje verɔe ga tɔe ye yeka á kpa verɔe adja lɔeba nɔe ye ga tɔe ye, á to she wuta tɔenɔe ndɔe kɔewo she.

Kɔɛi Yisu ga pa kurushi

(Wu ɓa tɔe Mat 27.33-44; Luk 23.36-43; Yow 19.16-24)

²¹ Anga uzu bale, i'iri ye kɔedɔe Shimu, uzu tshalakpi Sirene, aba kɔezu Alekezandre dɔe pe Rufusi, to lima ɓa lɔe kindi á sɔe kɔegu dɔe awanɔe ascɔmɔe. Aturugu za she dɔe ɔgbɔ á pa adɔeke tshe za átá kurushinɔe tɔe Yisu. ²² Endje to Yisu natɔenɔe ɓa tɔe osho á i'irinɔe kɔedɔe Gologota, ádánɔe adɔeke: «Osho gbayashi kɔrɔ.» ²³ Endje sú vinu á ndje ngbɔɓa dɔe shundɔdɔ ɔyɔ, ɔe za fɔe Yisu adɔeke tshe ndjo kashe tshe vwaratɔe ye tɔe kɔendjo tɔenɔe. ²⁴ Endje kuru she ga pa kurushi, ɔe ta wuka pa lɔeba nɔe ye tɔe kɔewu adɔeke uzu dɔe uzu ɔe gbɔ ɔeneketa.

²⁵ Endje ɓi she ga pa kurushi lima dɔe ada ɔlo mindu dɔe vana. ²⁶ Endje su ádá kɔewo she lima ga pa tsheporo ɔyɔ adɔeke: «Gbozugo nɔe Ayuda». ²⁷ Endje kpa kuru anga aayi angba bisha ga pa kurushi ga indiri tɔe ye, anga ga pa kuni, anga ga

pa gele ye. [²⁸ Ataa, œ mboerœtœ endje dœ mara á endje sú lima ala mbeti adœke: «Endje di lima she ga ugurutœ aayi angba.»]

²⁹ Azu á ndje sœ lima kœvwanga tœ awa tœ kpœtœmœ sœ kœgu she, kœvwi kumu endje kœpa pe adœke: «Ha, 6œ pa lima adœke 6œ ndi tshelœ egerœ zamiti anda Tepelo á kpa mœ tshandœnœ manda olo votœ, ³⁰ 6œ she tœ zœ dœ tœ zœ œ jerœ pa kurushinœ ga ati nene a?» ³¹ Awa bale, agboro agbozu tshapa anganga Ndjabanœ dœ aayi kœyisœ awa akwanœ mœ tœ endje ugurutœ endje á pa adœke: «Tshe she lima anga azu, tshe sheshe tœ ye dœ tœ ye nene a! ³² Masiya, Gbozu nœ Israyele, tshe jerœ pa kurushinœ yeka á a kœwu á kœyindœ nœ.» Ayi angba á endje kuru ndje endje lima dœ she ga pa kurushi fa ndje tœ endje kpœtœtœ kœgu she.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yow 19.28-30)

³³ Dœ kakpi œlœ, osho wu kporokoto pa œshœ djigi œrrr ga tœ ada œlœ votœ manda kakpi œlœ. ³⁴ Kœwuta ga tœ ada œlœ nœ ascœmœ, Yisu tá œgbœ rawa adœke: «Eloyi, Eloyii, lema sabakatani?» Œ yindœ kœpa adœke: «Ndjaba nœ mœ, Ndjaba nœ mœ, mboerœ gade á 6œ katœ mœ ti a?»

³⁵ Anga azu á endje lœ lima kpœtœmœ pa adœke: «'E dji kane, tshe sœ tœ kœ'e Eliya!» ³⁶ Anga uzu kpa œ nduru ndœhœrœ gala ikpi vinu á vwele ga tœ kumu wara yeka á yi ga tœ ama ye adœke tshe ndjo dœ kœpa pa adœke: «'E kaka a wu Eliyanœ á tshe na tœ kœza she ga ati pa

kurushinœ.» ³⁷ Kashe Yisu ta ɔgbɔ rawa trale dœ koetshu she.

³⁸ Yé egerœ loeba á endje du ɓa sœnda Tepelo suru tshelœtœ ye bisha kœto ɓa lafo kpa ga ati.

³⁹ Gbozu tshapa aturugu á tshe sœ lima ɓa utshu ye wu mara kuzu á Yisu tshu, á pa adœke: «Adja uzu asœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

⁴⁰ Anga ayashe ka lima zara á lœ koetondœ osho, ugurutœ endje Mareya uzu Magadala, dœ Mareya ayi aya Jake œdœ Joze, dœ pe Salome. ⁴¹ Endje sœ lima kœna manda ye tœ kœmbœrcœ akwa fœ she lœkɔ á tshe sœ lima ɓa lœ Galilayi. Anga azu ndjoro á endje ɔ lima dœ she ga lœ Yerusaleme lœ ndje lima kpœtœmœ.

Kœshi Yisu

(Wu ɓa tœ Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yow 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Dœ adila, ɓata tœnœ kœdœ lœkɔ sabata, Yozefu uzu tshelœ Arimateyo na ga ndœ Pilato. Tshe kœdœ lima ndje anga uzu ugurutœ agboro ayi kœwa ngbanganœ, á tshe sœ ndje lima dœ gbetshelœ nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Tshe ru tœ losu ye á na kœyu she á kœza oko Yisu á kœshi. ⁴⁴ Œ za awa fœ Pilato kœdji adœke Yisu tshu. Tshe e gbozu tshapa aturugunœ á yu she adœke Yisu tshu ata œndœ nœ di ye a? ⁴⁵ Manda kœdji gbozu tshapa aturugunœ, tshe za awa fœ Yozefu kœza oko Yisu. ⁴⁶ Yozefu yɔ loeba kuzu, œ i she tœ kurushi, œ vwele she dœ loeba akuzunœ, á za she ga lœ udu tshelœ badja bale á tshe yɔ. Yé á vwiri egerœ tame ga pa ogoro kudunœ. ⁴⁷ Mareya uzu Magadala dœ Mareya ayi Joze ká lima kœwu osho á endje za oko Yisu ga tœnœ.

16

Yisu she læ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Yow 20.1-10)

¹ Olo sabata ro ye, Mareya uzu Magadala dœ Mareya ayi Yakobo dœ Salome yɔ yombo kœna kœdja dœ oko Yisu. ² Pe dœ amazi tuu dœ ɔɔ yenga, á sœ adœke ɔɔ mbœrœ œsœ kœwuta tœnœ á endje ro ga pa udu. ³ Endje sœ lima kœpuloema endje natoenœ adœke: «Ede dá vwiri tame tœ manda udunœ fœ azœ a?» ⁴ Kœmesho ataa, endje wu adœke endje vwiri ɔamama egerœ tamenœ pa udu ga indiri nœ. ⁵ Kœli ga læ udu, endje wu anga gbolo yakoshe, tshe sœ ga pa kuni endje á verœ yɔgbɔɔ læba tœ imbinœ, awa za endje.

⁶ Kashe tshe pa fœ endje adœke: «Awa zaza 'e nene. 'E sœ kœpara Yisu uzu Nazarete á endje kuru kpœke she ga pa kurushi. Tshe shé ye, tshe sœsœpe kpœke nene. 'E wu uwu oshonœ á endje shi she tœnœ. ⁷ Yé 'e gu œ pandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye œdœ pe Petro adœke: “Tshe ro utshu 'e ga læ Galilayi da ye, 'e wu she 6a zœ ɔata á tshe pa lima fœ 'e.”» ⁸ Endje wuta katsha læ udunœ, œ za ɔrɔ kpagu tœnœ yé uvuru endje yu. Endje papa o'o fœ uzu bale nene mbœrœ awa li lima tœ endje ye.

Yisu matœ ye manda kuzu ye

(Wu 6a tœ Mat 28.9-10; Yow 20.11-18)

⁹ Yisu she dœ amazi nœ ali olo læ pɔsɔ, œ matœ ye utshu nœ fœ Mareya uzu Magadala á tshe gɔrɔ lima ekpe ishiri mindu dœ bisha (7) pa ye. ¹⁰ Tshe gu œ pandœ nœ fœ azu á tshe sœ lima sœnda bale dœ iki œdœ ngola læ ala endje dœ she. ¹¹ Kashe,

kœdji adœke Yisu sœ dœ soro yé œene wu she dœ ala œene tako, endje yiyi lima ndœ nœ ga tœ ye nene.

¹² Mangba nœ, tshe matœ ye fœ anga anga endje bisha lœguru tœ endje á ndje sœ lima kœero ga lœ anga ogonœ. ¹³ Anga endje ascœmœ gu œ kpa pandœ nœ fœ endje. Ata gbaa, endje yiyi lima ndœ nœ nene.

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale

(Wu 6a tœ Mat 28.16-20; Luk 24.36-40; Yow 20.19-23; Akw 1.6-8)

¹⁴ Manda nœ kɔ, Yisu kpa matœ ye fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale, ɔɔ á endje sœ lima awa bale pa ndaba tœ kœzi œerœ. Yé tshe bala endje mbœerœ upu sharapu œdœ pe ɔgbɔ lœsu nœ endje, mbœerœ adœke endje yiyi lima ndœ kœyindœ o'o ama azu á endje pa lima adœke œene wu she dœ soro nene. ¹⁵ Tshe za o'o fœ endje adœke: «'E na djelœ ogo kɔ, œ pandœ ʒtshɔ O'o fœ azu kɔ. ¹⁶ Uzu á tshe kœyindœ nœ, yé á kœgbɔ batisimu, tshe gbɔ soro. Káshe uzu tsheneke á tshe kœyiyindœ nœ nene, Ndjaba œ wa bala ɔgbɔ ngbanga ga tœ ye. ¹⁷ Azu neke á endje kœyindœ nœ, endje mbœerœ mara œerœ nœ asœke: Endje gɔrɔ ekpe ishiri dœ i'iri mœ, endje pa tafo o'o ama ogo, ¹⁸ á kœsœ adœke endje tepa ayakoro too adœke endje ndjo ekpe ɔyɔ, œerœ bale œ mbœerœ tœ endje nene. Endje to kane endje ga pa ayi kɔba, yé endje she.»

Yisu ɔ ga lafo

(Wu 6a tœ Luk 24.50-53; Akw 1.9-11)

¹⁹ Manda kœza o'o fœ endje, Gbozu Yisu ɔ ga lafo, yé á sœ ga ati ga pa kuni Ndjaba. ²⁰ Ayambarœncœ na lima kœpandœ o'onœ tœ osho kɔ. Gbozu Yisu mbœrcœ lima akwa dœ endje awa bale. Tshe yi lima œsœ mara œrcœ kɔ á li adœke endje kœmbœrcœ yeka á kœma adœke o'onœ á endje pa kœdœ okporo o'o.

TAF0 AYO
The New Testament in the Manumanaw language of
Myanmar

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc. and ACOTBA-SUBO

Language: Manumanaw

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 12 Feb 2024

40e3c5cb-c2ea-5cf8-8a40-4c6f77a45343